

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Samospráva a rozvoj obce Tučapy

Petra Jilemnická

© 2020 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Petra Jilemnická

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Samospráva a rozvoj obce Tučapy

Název anglicky

Local government and development of the municipality Tučapy

Cíle práce

Tématem bakalářské práce je problematika místní samosprávy a rozvoje obcí. Výzkum bude zaměřen na vybranou obec Tučapy ležící v Jihočeském kraji (okres Tábor). Cílem práce bude v rámci zvoleného tématu: 1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy. 2. Identifikovat aktéry politického procesu v obci (lokální politické subjekty, zájmové skupiny apod.). 3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy v oblasti rozvoje obce.

Metodika

Při vypracování práce bude využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých velikostí. Práce bude postavena jako případová studie. Důvodem pro výběr případu (konkrétní obce) je mimo jiné skutečnost, že se obec skládá ze tří částí (osad). Starosta vedl kandidátku sestavenou z většiny z obyvatel menší části Tučap – Dvorců. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky studium dokumentů a dotazování. Dále budou použity další standardní metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

Tučapy, obec, část obce, rozvoj obce, rozpočet obce, místní samospráva, spolek, volební strana

Doporučené zdroje informací

- Bernard, J. (ed.). Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2010.
- Bernard, J. (ed.). Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2011.
- Brokl, L. Reprezentace zájmů v politickém systému České republiky. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997.
- Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010.
- Heinelt, H. (eds.). Political Leaders and Changing Local Democracy. The European Mayor. Cham: Palgrave Macmillan, 2018.
- Jüptner, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80-101.
- Kopřiva, R.; Čopík, J.; Čmejrek, J. Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí. Sociológia – Slovak Sociological Review. Vol. 49, no. 5 (2017), p. 482-506.
- Mouritzen, P. E.; Svava, J. H. Leadership at the Apex: Politicians and Administrators in Western Local Governments. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2002.
- Outlý, J. Volby do zastupitelstev vývoj a souvislosti. Politologická revue č. 2, 2003, s. 17-44.
- Swianiewicz, P. An Empirical Typology of Local Government Systems in Eastern Europe. Local Government Studies č. 2, roč. 40, 2014, s. 292-311.
-

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 15. 10. 2019

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 30. 10. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 22. 03. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Samospráva a rozvoj obce Tučapy" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 22. 03. 2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Ing. Janu Čopíkovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a odborné konzultace, které mi pomohly při zpracování mé bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům za jejich vstřícnost a ochotu při poskytování rozhovorů a v neposlední řadě mé rodině za podporu.

Samospráva a rozvoj obce Tučapy

Abstrakt

Práce je případovou studií sledující samosprávu a rozvoj obce Tučapy. V první části, teoretické, jsou vymezeny a vysvětleny základní pojmy a charakteristiky, které se pojí k tématu bakalářské práce. V druhé části, praktické, je zpracována charakteristika hlavních demografických a socioekonomických ukazatelů obce s vyhodnocením jejich vlivů na rozvoj obce, na strategické plánování, fungování a rozhodování místní samosprávy a přehled plánovaných investic. V této části byla také formou rozhovorů analyzována místní samospráva a vzájemné vztahy zastupitelů.

Výsledky ukazují, že dominantního aktéra v obci představuje především starosta obce. Avšak jeho nezbytným poradním orgánem je rada obce, která je tvořena zejména odborníky, kteří se specializují na dotace a investice. Tudíž obec pomocí dotačních titulů uskutečňuje různé investiční akce, výstavby atd. Zasluhou toho si obec vede finančně dobře a daří se jí držet ekonomickou hladinu v poměrně kladných číslech. V obci fungují místní spolky, které zajišťují kulturní a společenský život. Obyvatelé obce se sdružují, dodržují se tradice a utužují se vztahy, což je pro rozvoj obce a sousedské soužití velmi důležité.

Klíčová slova: Tučapy, obec, část obce, rozvoj obce, rozpočet obce, místní samospráva, spolek, volební strana

Local government and development of the municipality

Tučapy

Abstract

This thesis is a case study of self-government and the development of the Tučapy municipality. The first part, theoretical, defines and explains the basic concepts and characteristics related to the topic of the thesis. In the second part, practical, the characteristics of the main demographic and socio-economic indicators of the municipality are processed with an evaluation of their effects on the development of the municipality, on strategic planning, functioning and decision-making of local self-government, and an overview of planned investments. In this part, local self-government and representatives and their relations were analysed through interviews.

The research results show that the dominant actor in the municipality is represented especially by the municipality's mayor. His indispensable advisory body is the municipality council, which is made up mainly of experts specialized in subsidies and investments. Which means the municipality can implement through grant titles various investment projects, construction, etc. Thanks to this fact the municipality is financially well and it manages to keep the economic level in rather positive numbers. There are local associations in the village, providing cultural and social life. The inhabitants of the village associate keep to traditions and strengthen the relationships that are very important for the development of the municipality and mutual neighborly relations.

Keywords: Tučapy, municipality, part of municipality, municipality development, municipality budget, local self-government, association, election party

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.1.1 Výzkumné otázky	11
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	13
3.1 Veřejná správa.....	13
3.1.1 Samospráva	13
3.1.2 Územní samospráva obce	14
3.1.3 Definice obce	14
3.1.4 Působnost obce	15
3.1.5 Orgány obce	16
3.2 Typologie modelů komunálních politických systémů obcí ČR	20
3.3 Hospodaření obce.....	21
3.3.1 Rozpočet obce.....	21
3.3.2 Dotace	23
3.4 Volby do zastupitelstva obce	24
3.4.1 Volební obvod.....	25
3.4.2 Vznik a zánik mandátu	25
3.4.3 Forma kandidatury	25
3.4.4 Způsoby volby	26
4 Vlastní práce – samospráva a rozvoj obce Tučapy	27
4.1 Charakteristika obce Tučapy.....	27
4.1.1 Demografické a socioekonomické ukazatele.....	29
4.1.1.1 Počet obyvatel v obci.....	29
4.1.1.2 Nezaměstnanost	31
4.1.2 Hospodaření a rozpočet obce	33
4.2 Komunální volby – politické subjekty	35
4.3 Samospráva obce.....	37
4.3.1 Spolky v obci, zájmové skupiny	39
4.4 Rozhodování	40
4.4.1 Investice	41
5 Výsledky, diskuze a závěr.....	43
6 Seznam použitých zdrojů	46
7 Přílohy	49
7.1 Obrázky	49
7.2 Rozhovory s jednotlivými zastupiteli obce Tučapy	50

Seznam obrázků

Obrázek 1 Schéma veřejné správy	13
Obrázek 2 Základní fáze zjednodušeného procesu čerpání dotací	24
Obrázek 3 Mapa obce Tučapy	27

Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet členů zastupitelstva na základě počtu obyvatel obce	19
Tabulka 2 Schéma běžné části rozpočtu	22
Tabulka 3 Schéma kapitálové části rozpočtu	23
Tabulka 4 Počet obyvatel v obci Tučapy v letech 2008 – 2018 (k 31. 12.)	30
Tabulka 5 Pohyb obyvatel v obci Tučapy v letech 2008 – 2018	30
Tabulka 6 Vývoj věkové struktury obce v letech 2014 – 2018	30
Tabulka 7 Uchazeči o zaměstnání v evidenci ÚP a podíl nezaměstnaných osob v obci	31
Tabulka 8 Hospodaření obce Tučapy v letech 2010 – 2018 (v tis. Kč)	33

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel v obci Tučapy v letech 1998 – 2018	29
Graf 2 Volební účast v obci Tučapy v letech 2006 – 2018	36

1 Úvod

Obce představují základní stavební kameny veřejné správy v České republice. V systému veřejné moci hrají obce důležitou roli nejen díky svému počtu, ale především díky svým kompetencím, které vykonávají vůči občanům a dalším subjektům prostřednictvím svých orgánů. Je na každém jedinci, zda a v jaké míře se podílí na správě veřejných záležitostí. Obce naopak zasahují do životů občanů tím, že vykonávají správu veřejných záležitostí, vlastní majetek, hospodaří s ním apod. Jedná-li se o malé obce, důležitým rozhodujícím faktorem se jeví skutečnost, kdo obec vede a jak ji vede.

„Má-li obec vzkvétat, musí být ti, kteří rozhodují o jejím rozvoji, vzdělání a odpovědní.“¹

Volby na komunální úrovni nejsou natolik otázkou politické příslušnosti. Jsou dány především charakterem jednotlivých kandidátů, jejich vědomostmi, zkušenostmi a důvěrou, kterou v jejich schopnosti občané vkládají. Voliči svěřují starostovi a zastupitelům důležitou veřejnou funkci, jež sebou nese velkou míru zodpovědnosti. Je to důvěra spoluobčanů v to, že jejich prostřednictvím bude v obci zajištěn efektivní rozvoj a obec se tak stane příjemným místem pro život.

A právě fungování a rozvoji místní samosprávy ve vybrané obci se bude věnovat tato bakalářská práce.

¹ LUKL, František a kol. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2018*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky 2018. ISBN 978-80-906843-2-4, s. 10.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Tématem bakalářské práce je problematika místní samosprávy a rozvoje obcí. Výzkum byl zaměřen na vybranou obec Tučapy, ležící v Jihočeském kraji (okres Tábor). Cílem práce bylo v rámci zvoleného tématu:

1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obce a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy.
2. Identifikovat aktéry politického procesu v obci (lokální politické subjekty, zájmové skupiny apod.).
3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy v oblasti rozvoje obce.

2.1.1 Výzkumné otázky

Práce se orientuje na zkoumání konkrétní obce. Za zásadní cíl této práce je možné považovat získání odpovědí na tyto výzkumné otázky:

1. Podle typologie místních politických systémů Petra Jüptnera by se Tučapy daly řadit mezi nejmenší obce² se svými 786 obyvateli.³ Obec se zároveň skládá ze tří částí. Je zde pozorovatelná nějaká polemika či „pnutí“ mezi těmito osadami? Např. při rozhodování o investičních akcích?

Dosavadní výzkumy potvrzují spíše předpoklad, že pokud se jedná o malé obce, mají spíše výhodu ve své samostatnosti, než když jsou součástí většího celku, složeného z několika sídel.⁴

2. Podle Zákona o obcích je rada výkonným orgánem obce.⁵ Je tento předpoklad i v Tučapech, je rada i poradním orgánem? Jaký je obecně důvod ustavení poměrně početného 15-ti členného zastupitelstva v relativně malé obci? Může to být pro rozhodování místní samosprávy či pro starostu obce výhodou?

² Podle Petra Jüptnera se za nejmenší obce považují obce do 1700 obyvatel.

³ Srov. JÜPTNER, Petr. *Komunální koalice a politické modely*. Politologická revue č. 2. 2004, s. 83.

⁴ Srov. BERNARD, Josef. *Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v. v. i. 2010. ISBN 978-80-7330-187-3, s. 26.

⁵ § 99 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích

3. Petr Jüptner uvádí, že v nejmenších obcích platí pro tvorbu koalic zákon „každý s každým“. Nejmenší obce představují spíše „velkou rodinu“.⁶ Je tomu tak i v Tučapech?

2.2 Metodika

Na komunální politiku lze nahlížet dvěma způsoby. První způsob je tzv. pohled shora. Tento pohled nezohledňuje místní specifika a pohlíží na komunální politiku jako na skutečně nejnižší patro politiky jako celku. Druhý způsob se řídí tvrzením, že komunálních politik je tolik, kolik je obcí. Tento přístup je většinou vedený jako metoda jednotlivých případových studií, na jejichž základě jsou konstruovány zobecňující tvrzení.⁷

K vypracování bakalářské práce byl aplikován druhý pohled, byl využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých velikostí. Práce je postavena jako případová studie obce Tučapy. Důvodem pro výběr případu (konkrétní obce) je mimo jiné skutečnost, že se obec skládá ze tří částí (osad). A i přesto, že se jedná o menší obec se 786 obyvateli, obec má radu, která pro starostu může představovat určitý hnací motor a především poradní orgán. Dalším důležitým faktorem je skutečnost, že autorka v obci sama žije a okolnosti a charakterové vlastnosti zastupitelů a radních jí jsou důvěrně známé.

Při sběru dat byly využity dvě základní techniky a to studium dokumentů obce Tučapy a dotazování. Dále byly použity další standardní metodologické postupy, především komparace. K získání informací formou rozhovorů byly se zastupiteli obce Tučapy, včetně starosty, vedeny tzv. polo-standardizované rozhovory. Otázky byly zaměřené na sestavování kandidátních listin, fungování a rozhodování orgánů místní samosprávy, důležité investice nebo místní spolky. Technika polo-strukturovaných rozhovorů posloužila jako prvotní zdroj kvalitativních dat. Opisy rozhovorů s jednotlivými zastupiteli obce jsou uvedeny v příloze 7.2 Rozhovory s jednotlivými zastupiteli obce Tučapy.

Výroky představitelů obce týkající se investic a hospodaření byly komparovány s veřejně dostupnými údaji a daty z webového portálu MONITOR (specializovaný informační portál Ministerstva financí ČR). Pro získání statistických dat byly využity webové stránky Českého statistického úřadu a Ministerstva práce a sociálních věcí.

⁶ Srov. JÜPTNER, Petr. *Komunální koalice a politické modely*. Politologická revue č. 2. 2004, s. 86-99.

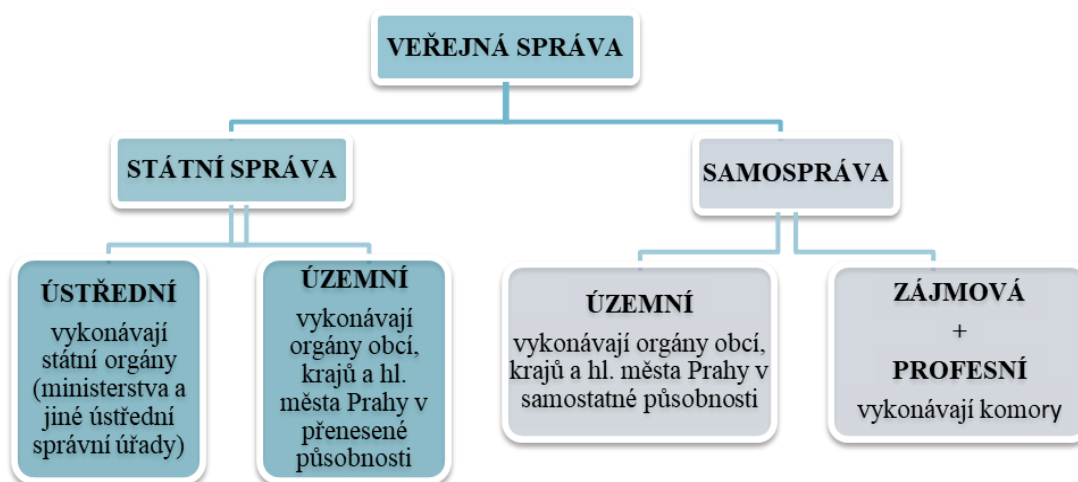
⁷ Srov. BALÍK, Stanislav. *Metodologie výzkumu komunální politiky*. Brno: ISPO – CDK, 2005. ISBN 80-7325-074-8, s. 166-167.

3 Teoretická východiska

3.1 Veřejná správa

Veřejnou správou se rozumí správa veřejných záležitostí, která se realizuje jako projev výkonné moci ve státě. Veřejná správa se skládá ze státní správy a samosprávy (viz obrázek níže).

Obrázek 1 Schéma veřejné správy

Zdroj: LUKL, František a kol. Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2018.

3.1.1 Samospráva

Samospráva představuje činnost v oblasti veřejné správy, která je vykonávána jinými subjekty než státem. Nepoužívá tedy státní moc a je relativně samostatná, avšak stát vytváří podmínky pro její fungování v podobě zákonů. Samospráva se dělí na územní a zájmovou.⁸

Do územní samosprávy patří obce a kraje, dále to mohou být např. okresy, země.

Subjekty, které se řadí do zájmové, neboli profesní samosprávy, jsou profesní komory, svazky, vysoké školy a sdružení.

Základním prvkem samosprávy je území nebo činnost, vůči kterým působí osoby podřazené samosprávě, vlastní hospodaření a rozpočet.⁹

⁸ Srov. Portál na podporu rozvoje obcí ČR [online] [2019-08-26].

Dostupné z: <https://www.rozvojobci.cz/news/samosprava/>

⁹ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4, s. 12.

3.1.2 Územní samospráva obce

Územní samospráva je forma veřejné vlády a veřejné správy, která se řídí podle Ústavy České republiky. Ústava člení stát na obce, jako územní samosprávné celky, a kraje, jako vyšší územní samosprávné celky.¹⁰

O svých záležitostech rozhoduje samostatně na území menším, než je stát. Dále má právo samostatně hospodařit a nakládat se svým majetkem. Územní celek je vymezen geograficky, žije v něm společenství občanů a realizuje samosprávu veřejných záležitostí týkající se společenství občanů.

Rozhodování územní samosprávy je založeno na veřejné volbě a je prováděno buď přímou volbou (např. referendem), kdy občané přímo rozhodují o zásadních otázkách v dané obci, či regionu nebo nepřímou volbou a to zastupitelskou demokracií.¹¹

I přesto, že došlo v průběhu desetiletí k drobným změnám v sídelní struktuře, existuje stále velký počet příliš malých obcí s problematickou soběstačností. Tyto obce zůstávají nadále limitujícím faktorem lokální politiky a správy. Jak uvádí Čmejrek a kol., v České republice má téměř 80 % obcí méně než 1000 obyvatel a 60 % obcí méně než 500 obyvatel. Ačkoli byl systém financování územní veřejné správy upraven a některé obce jsou na tom o trochu lépe, stále je kapacita místní samosprávy venkovských obcí velmi nízká.¹²

3.1.3 Definice obce

„Nejlepším vymezením obce jest nejvyšší míra obyvatelstva, která zaručuje soběstačný život, ale jest přehledná.“¹³ Citát starořeckého filozofa Aristotela autorku zaujal svojí hloubkou, jelikož každý je součástí určité lidské komunity, která se řídí zákony a která se musí přizpůsobit prostředí, ve kterém žije a působí.

Odborně je obec vymezena jako základní územní samosprávné společenství občanů. Tvoří celek, který se vymezuje hranicí území obce, přičemž území obce může být vymezeno buď

¹⁰ viz čl. 99 zákona č 1/1993 Sb., Ústava ČR

¹¹ Srov. PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0, s. 15.

¹² Srov. ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-802-247-3061-5, s. 38.

¹³ ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-802-247-3061-5, s. 9.

jedním, nebo více katastrálními územími. Obec je definována také jako veřejnoprávní korporace, má vlastní majetek, sestavuje si vlastní rozpočet a hospodaří podle něj. V právních vztazích vystupuje svým jménem a nese odpovědnost. Zároveň pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů.¹⁴

Za občana obce je považována fyzická osoba, která je státním občanem České republiky a je v obci hlášena k trvalému pobytu. Občan obce, který dovršil věku osmnácti let, má právo volit a být volen v komunálních volbách. Mezi jeho další práva patří např. hlasování v místním referendu nebo vyjadřování se na zasedání zastupitelstva obce.¹⁵

3.1.4 Působnost obce

V České republice je aplikován spojený model veřejné správy, kdy obce prostřednictvím svých orgánů vykonávají dvojí působnost. Jedná se o současný výkon samostatné působnosti, tedy samosprávy a přenesené působnosti, tedy státní správy.

Samostatná působnost znamená, že obec spravuje své záležitosti samostatně. Může tedy vydávat obecně závazné vyhlášky, vytvářet a realizovat rozpočet, zakládat právnické osoby nebo zřizovat obecní policii.¹⁶

Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, obec dále pečuje o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů do kterých patří především bydlení, ochrany rozvoje a zdraví, dopravy, výchovy a vzdělání.¹⁷

Přenesená působnost je definována jako výkon státní správy, kterou stát přenesl na obce a jejíž rozsah vymezují zákony. Obce jsou tedy závislé na výkonu moci. „*K přenesené působnosti obce dostávají příslušný příspěvek. Státní příspěvek ve většině případů nepokrývá skutečné náklady, a tak už léta obce doplácí na výkon státní správy „ze své kapsy.*“¹⁸

Obec s přenesenou působností vydává na základě zákona např. nařízení obce nebo správní rozhodnutí.

¹⁴ § 1 § 2 odst. 1, 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích

¹⁵ Srov. BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4, s. 63.

¹⁶ Srov. ČMEJREK, Jaroslav, KOPŘIVA, Radek. *Základy veřejné správy*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007. ISBN 978-80-213-1626-3, s. 26.

¹⁷ § 35 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích

¹⁸ LUKL, František a kol. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2018*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky 2018. ISBN 978-80-906843-2-4, s. 14.

Jak uvádí Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2018, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích rozlišuje tři typy obcí. Dělení závisí na rozsahu výkonu přidělené státní správy a je následující:

- „obce (minimální – základní rozsah státní správy) – obce I. typu,
- obce s pověřenými obecními úřady – obce II. typu,
- obce s rozšířenou působností – obce III. typu.“¹⁹

3.1.5 Orgány obce

Zvolenými orgány obce jsou starosta, radní a zastupitelé, kteří v rámci svých povinností plní různé úlohy. Zejména schvalují dokumenty důležité pro fungování a rozvoj obce. Vytváří podmínky k rozvoji vztahů s vnějším okolím.

Podle Ústavy České republiky je nejdůležitějším orgánem obce zastupitelstvo obce.

Zákon o obcích definuje jednotlivé orgány obce, které budou popsány níže.

Obecní úřad

Obecní úřad se skládá dle velikosti obce ze starosty, místostarosty a zaměstnanců obecního úřadu. Bernard ve své disertační práci poukazuje na to, že v malých obcích buď zcela chybí pracovníci obecního úřadu, v jejichž kompetencích jsou administrativní, organizační či technické činnosti, nebo se obecní úřad skládá jen z jednoho zaměstnance, zpravidla účetní.²⁰

Obecní úřad v samostatné působnosti plní úkoly, zadané zastupitelstvem nebo radou obce a pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti.

Funkce tajemníka se zřizuje v obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností. Ostatní obce mají možnost tajemníka jmenovat, ale není to jejich povinnost. Za plnění svých úkolů je tajemník odpovědný starostovi obce.²¹

¹⁹ LUKL, František a kol. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2018*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky 2018. ISBN 978-80-906843-2-4, s. 14.

²⁰ Srov. BERNARD, Josef. *Komunální politika malých obcí a její neformální aspekty*. Praha, 2012. Disertační práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, s. 33.

²¹ Srov. ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-802-247-3061-5, s. 47.

Starosta a místostarosta

Hlavním úkolem starosty je, že zastupuje obec navenek. Jak uvádí Balík ve své knize *„Jde ale o paradox – ačkoliv starosta zastupuje obec navenek, sám o sobě je spíše orgánem bez pravomocí. Nemá totiž povahu statutárního orgánu, je součástí rady. Vzhledem k tomu, že není statutárním orgánem, musí úkony vyžadující schválení zastupitelstvem nebo radou činit až po jejich schválení.“*²²

Starosta obce představuje dominantního aktéra samosprávy neboli lokálního leadera. Podstatou leadershipu *„je tedy schopnost dosáhnout určitých stanovených cílů, a to pomocí přesvědčení ostatních o tom, aby tyto cíle vzali za své a podíleli se na jejich dosažení.“*²³

Starosta může vykonávat svou funkci jako uvolněný nebo neuvolněný. Především v malých obcích působí uvolněný starosta, který se věnuje jako jediný člen samosprávy profesionálně jen své funkci. Naopak neuvolněný starosta vykonává svou roli starosty souběžně se „svým“ zaměstnáním.²⁴

Zástupcem starosty je místostarosta, který ho v jeho nepřítomnosti zastupuje.

Starosta a místostarosta jsou voleni do funkcí zastupitelstvem obce z řad svých členů a za své funkce odpovídají již zmíněnému zastupitelstvu obce.

K pravomocem starosty patří jmenování a odvolání tajemníka obecního úřadu, uzavírání a ukončování pracovního poměru se zaměstnanci obce, svolávání a řízení zastupitelstva obce a rady obce, ale především vykonávání politických rozhodnutí.²⁵

V řadě samospráv navíc starosta zastupuje nejen administrativní zaměstnance, ale rovněž technický personál a podílí se osobně na zajištění nezbytných služeb, jako je např. úklid sněhu, vytápění obecního úřadu atd.²⁶

Samotné roli starosty obce věnovali větší pozornost Mouritzen a Svava ve své knize *Leadership at the Apex Politicians and Administrators in Western Local Governments.*

²² BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4, s. 74.

²³ BERNARD, Josef. *Komunální politika malých obcí a její neformální aspekty*. Praha, 2012. Disertační práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, s. 20.

²⁴ Srov. BERNARD, Josef. *Komunální politika malých obcí a její neformální aspekty*. Praha, 2012. Disertační práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, s. 33.

²⁵ Srov. ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-802-247-3061-5, s. 45-46.

²⁶ Srov. BERNARD, Josef. *Komunální politika malých obcí a její neformální aspekty*. Praha, 2012. Disertační práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, s. 24.

(2002). Ve své typologii představili čtyři typy komunálních systémů a to systém silného starosty, vůdce výboru, systém kolektivního vedení a systém manažerského výboru. Systém silného starosty je charakterizován přímou volbou starosty. Ovládá většinu v zastupitelstvu a vykonává většinu exekutivních pravomocí. Je uplatňován např. ve Španělsku, Řecku, Itálii a ve většině Německa. Systém vůdce výboru charakterizuje osobu, která představuje jasného politického vůdce obce. Avšak nemusí se jednat o starostu obce. Leader obce se o své exekutivní pravomoci dělí s kolektivním orgánem tedy zastupitelstvem obce. Tento systém se objevuje v Dánsku či Švédsku. Třetí typ, systém kolektivního vedení, spočívá v tom, že exekutivní pravomoc je v „rukou“ kolektivního orgánu respektive zastupitelstva. Uplatňuje se v České republice, Belgii nebo Nizozemí. Poslední typ komunálního systému představuje systém manažerského výboru. Všechny exekutivní pravomoci náleží manažerovi, jenž vykonává profesionální administrativu. Starosta má pouze reprezentativní funkci. Tento model je aplikován pouze v Irsku.²⁷

Rada obce

Rada obce představuje výkonný orgán obce v oblasti samostatné působnosti. Za výkon své práce je odpovědná zastupitelstvu obce. Radu obce tvoří starosta, místostarosta a radní, kteří jsou voleni z řad členů zastupitelstva. Počet členů rady je vždy lichý. Tvoří ji nejméně pět a nejvíce jedenáct členů, přičemž nesmí překročit jednu třetinu počtu členů zastupitelstva. Rada obce se nevolí tam, kde počet zastupitelů je menší než patnáct členů, v takovém případě přebírá většinu funkcí starosta obce a dochází k výraznému posílení jeho role. Avšak ne všechny pravomoci rady může starosta převzít. Některé pravomoci přebírá zastupitelstvo obce. Radu obce svolává starosta, dle potřeby a její schůze nejsou veřejné. Mezi úkoly rady obce patří zejména příprava návrhů pro jednání zastupitelstva, účast v odborných komisích, výběrových komisích a spravování rozpočtu obce.²⁸

²⁷ Srov. MOURITZEN, P. E., SVARA, J. H. *Leadership at the Apex: Politicians and Administrators in Western Local Governments*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2002. ISBN 0-8229-5785-x., s. 5.

²⁸ Srov. BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4, s. 72-74.

Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je považováno za hlavní orgán obecní samosprávy, jelikož o jeho složení rozhodují přímo občané v obecních volbách.

Počet členů zastupitelstva závisí na počtu obyvatel obce, viz tabulka níže.

Tabulka 1 Počet členů zastupitelstva na základě počtu obyvatel obce

Počet obyvatel obce	Počet členů zastupitelstva obce
do 500	5 až 15
501 až 3000	7 až 15
3001 až 10000	11 až 25
10001 až 50000	15 až 35
50001 až 150000	25 až 45
Nad 150000	35 až 55

Zdroj: § 68 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích

„Mandát člena zastupitelstva obce vzniká zvolením, přičemž ke zvolení dojde ukončením hlasování. Člen zastupitelstva obce složí před zastupitelstvem obce slib a složení slibu potvrdí svým podpisem.“²⁹

Mezi základní povinnosti zastupitelů patří hájit zájmy obce a voličů, kteří je do této funkce zvolili. Jednat vždy v souladu se svým svědomím a s péčí řádného hospodáře.

K platnému usnesení zastupitelstva obce, a následném rozhodnutí nebo volbě je potřeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce, pokud zákon nestanoví jinak.³⁰

Zastupitelé se schází podle potřeby, nejméně však jedenkrát za tři měsíce, ale vždy na území dané obce za přítomné veřejnosti. Zastupitelstvo obce na zasedání schvaluje rozpočet a závěrečný účet obce, schvaluje program rozvoje obce, zřizuje trvalé a dočasné peněžní fondy obce a další.

Výbory zastupitelstva obce

Výbory jsou poradními, iniciativními a kontrolními orgány zastupitelstva v samostatné působnosti obce, které si obec může zřídit, není to však její povinností. Výjimku tvoří finanční a kontrolní výbor, tyto výbory musí zastupitelstvo ze zákona zřídit.³¹

²⁹ ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-802-247-3061-5, s. 39.

³⁰ Srov. ČMEJREK, Jaroslav, KOPŘIVA, Radek. *Základy veřejné správy*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007. ISBN 978-80-213-1626-3, s. 42.

³¹ Srov. Portál na podporu rozvoje obcí ČR [online] [2019-09-01].

Dostupné z: <https://www.rozvojobci.cz/news/samosprava/>

Pravidla stanovují, že předsedou výboru je člen zastupitelstva obce a počet členů musí být vždy lichý. Členem výboru ovšem nesmí být starosta, místostarosta, tajemník nebo osoba zabezpečující rozpočtové či účetní práce.

Výbory plní úkoly přidělené zastupitelstvem obce. Kompetencí finančního výboru je zejména kontrola účelně vynakládaných finančních prostředků obce a hospodaření s majetkem obce. Mezi pravomoci kontrolního výboru patří dodržování právních předpisů ostatními výbory a obecním úřadem na úseku samostatné působnosti, plnění usnesení zastupitelstva a rady.³²

Komise

Komise představují poradní a iniciativní orgány, které mohou být zřízené radou obce. Mohou získat i status výkonného orgánu, ale jen v případě, že jim byl svěřen výkon přenesené působnosti. Svá stanoviska a náměty předkládají radě obce, které se zodpovídají.³³

3.2 Typologie modelů komunálních politických systémů obcí ČR

V rámci zkoumání komunální politiky v České republice se mluví o dvou základních typologiích. Rozlišují se obvykle dvě hlavní typologie modelů komunálních politických systémů obcí ČR – typologie podle velikosti obcí (Petr Jüptner) a typologie podle způsobu sestavování kandidátních listin (Václav Bubeníček).

Jüptner ve své typologii rozděluje obce dle velikosti do čtyř kategorií. První kategorií jsou nejmenší obce do zhruba 1700 obyvatel. Následují obce menší střední velikosti od 1701 do 9000 obyvatel. Třetí kategorii tvoří obce větší střední velikosti od 9001 do 45000 obyvatel. Poslední kategorii představují největší obce od 45000 obyvatel a výše.³⁴

Dle Jüptnera teorie koalic stanovuje zejména dva cíle koaličního jednání. Prvním cílem je snaha o získání exekutivních postů. Druhým cílem je snaha o prosazení politického programu. V komunální politice hrají významnou roli zejména osobní vztahy, především názor na schopnosti, zručnosti, dovednosti a povahové předpoklady jednotlivých kandidátů

³² Srov. Portál na podporu rozvoje obcí ČR [online] [2019-09-01]. Dostupné z: <https://www.rozvojobci.cz/news/samosprava/>

³³ Srov. BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4, s. 79.

³⁴ Srov. JÜPTNER, Petr. *Komunální koalice a politické modely*. Politologická revue č. 2. 2004, s. 83-95.

na starostu. To záleží jak na velikosti obcí a jednotlivých zastupitelstev, tak na „apolitickém“ a neideologickém charakteru některých komunálních politických systémů.³⁵

Pro práci je relevantnější typologie podle Petra Jüptnera. Konkrétně kategorie obce do 1700 obyvatel, z důvodu velikosti zkoumané obce. Samosprávě nejmenších obcí většinou vládnou nezávislí kandidáti, ať už jako jednotlivci, sdružení nebo nezávislí na kandidátkách stran. V nejmenších obcích platí pro tvorbu koalic z velké části zákon „každý s každým“. Nejmenší obce představují spíše jednu „velkou rodinu“.³⁶

Václav Bubeníček uvádí ve své typologii lokálních modelů demokracie za pomoci sestavování kandidátních listin čtyři modely: Model A: Neparticipativní model, Model B: Apoliticko-demarchistický model, Model C: Konsenzuální model a Model D: Kompetitivní model.

Neparticipativní model představují obce, kde nezáměr o místní politiku dosáhl takové míry, že ohrožuje trvání vlastní samosprávy. Jedná se např. o zadlužené obce. Apoliticko-demarchistický model se týká obcí, kde kandiduje pouze jeden politický subjekt, tudíž výsledky voleb jsou předem známé. Do skupiny konsenzuálního modelu se řadí obce s pluralitním stranickým systémem. Hlavní cíl voleb spočívá v obsazení zastupitelských křesel za účelem zachování samostatnosti obce. Kompetitivní model představují obce, v nichž se prolínají různé mechanismy stranických systémů a sestavování kandidátních listin. Je zde vyšší úroveň rivality oproti předešlým skupinám.³⁷

3.3 Hospodaření obce

3.3.1 Rozpočet obce

Základním nástrojem hospodaření obce je rozpočet obce. Rozpočet obce představuje finanční plán, který je vytvářen povinně na základě zákona a jímž se řídí financování její činnosti. Rozpočtový proces je vymezen zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.³⁸

³⁵ Srov. JÜPTNER, Petr. *Komunální koalice a politické modely*. Politologická revue č. 2. 2004, s. 81

³⁶ Srov. JÜPTNER, Petr. *Komunální koalice a politické modely*. Politologická revue č. 2. 2004, s. 83-87.

³⁷ Srov. ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-802-247-3061-5, s. 155-161.

³⁸ § 1 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Každá obec má povinnost sestavit a následně schválit svůj rozpočet na období jednoho kalendářního roku.

Sestavení návrhu rozpočtu má v kompetenci výkonný orgán obce, tj. většinou finanční odbor. Rozpočet se sestavuje zpravidla jako vyrovnaný, kdy se výše příjmů rovná výši výdajů, ačkoliv může být za určitých okolností schválen i jako přebytkový nebo schodkový, přičemž schodek musí být pokryt finančními prostředky z minulých let či úvěrem, půjčkou. Již sestavený návrh rozpočtu se dále projednává ve finančním výboru a v radě obce.

Samotné schvalování rozpočtu vykonává zastupitelstvo obce. Pravidlem však je, že rozpočet musí být vždy reálný, pravdivý a úplný.³⁹

Struktura územního rozpočtu

Územní rozpočet se dělí na běžnou část rozpočtu a kapitálovou. Běžná část rozpočtu představuje bilanci běžných příjmů a běžných výdajů, z nichž většina se každoročně opakuje a slouží k zajištění provozu. Přesné dělení běžné části rozpočtu je uvedeno v tabulce níže.⁴⁰

Tabulka 2 Schéma běžné části rozpočtu

Příjmy	Výdaje
Daňové - svěřené daně - sdílené daně - místní daně - správní poplatky	- všeobecné veřejné služby (veřejná správa apod.) - veřejný pořádek (policie, hasiči apod.) - vzdělání - péče o zdraví - bydlení - komunální služby - na podnikání - ostatní běžné výdaje (placené pokuty apod.) - placené úroky - běžné dotace jiným rozpočtům
Nedaňové - uživatelské poplatky za služby - příjmy z pronájmu majetku - příjmy od vlastních neziskových organizací - zisk z podnikání - ostatní	
Přijaté transfery - běžné dotace ze státního rozpočtu - běžné dotace ze státních fondů - od územních rozpočtů - ostatní běžné příjmy (přijaté dary, sankce apod.)	
Saldo – přebytek	Saldo – schodek

Zdroj: PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů*, 2015.

³⁹ Srov. PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0, s. 63.

⁴⁰ Srov. PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0, s. 60.

Naopak v kapitálové části rozpočtu (viz tab. 3) jsou zachyceny příjmy, které se vztahují na financování investičních potřeb. Kapitálové příjmy a výdaje jsou zpravidla jednorázové a neopakovatelné.⁴¹

Tabulka 3 Schéma kapitálové části rozpočtu

Příjmy	Výdaje
- z prodeje majetku	- na investice
- kapitálové přijaté dotace z rozpočtové soustavy	- kapitálové dotace jiným rozpočtům
- příjmy z půjček apod.	- na nákup obligací, akcií
- příjmy z emise vlastních obligací	- poskytované střednědobé a dlouhodobé půjčky
- přebytek běžného rozpočtu	- splátky dříve přijatých půjček
- dary na investice apod.	- krytí deficitu běžného rozpočtu

Zdroj: PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů*, 2015.

3.3.2 Dotace

Dotace ze státního rozpočtu, ze státních fondů a z rozpočtů krajů jsou veřejné prostředky, které jsou poskytovány na konkrétní účel. Dotace představují pro obec důležitý zdroj příjmů.

Obecně se dotace dělí na účelové a neúčelové (všeobecné). Účelové dotace jsou poskytovány na předem stanovený účel. U neúčelových dotací není definován účel jejich užití, tzn., že subjekt, který dotaci obdrží, ji může použít podle svého uvážení.⁴²

Dále se rozeznávají dotace běžné a kapitálové. Běžné dotace obcí představují příspěvky na výkon státní správy a působnosti obcí apod. Jsou tedy využívány na financování provozních potřeb. Kapitálové neboli investiční dotace jsou poskytovány zpravidla na uhrazení výdajů spojených s investičním záměrem. Lze je získat ze státního rozpočtu, z rozpočtu krajů a z Evropské unie.⁴³

Zejména investiční dotace jsou výrazně administrativně náročné na získání i na kontrolu.⁴⁴

Z tohoto důvodu si většina obcí najímá firmy, které se specializují na administraci dotačních titulů.

⁴¹ Srov. PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0, s. 60.

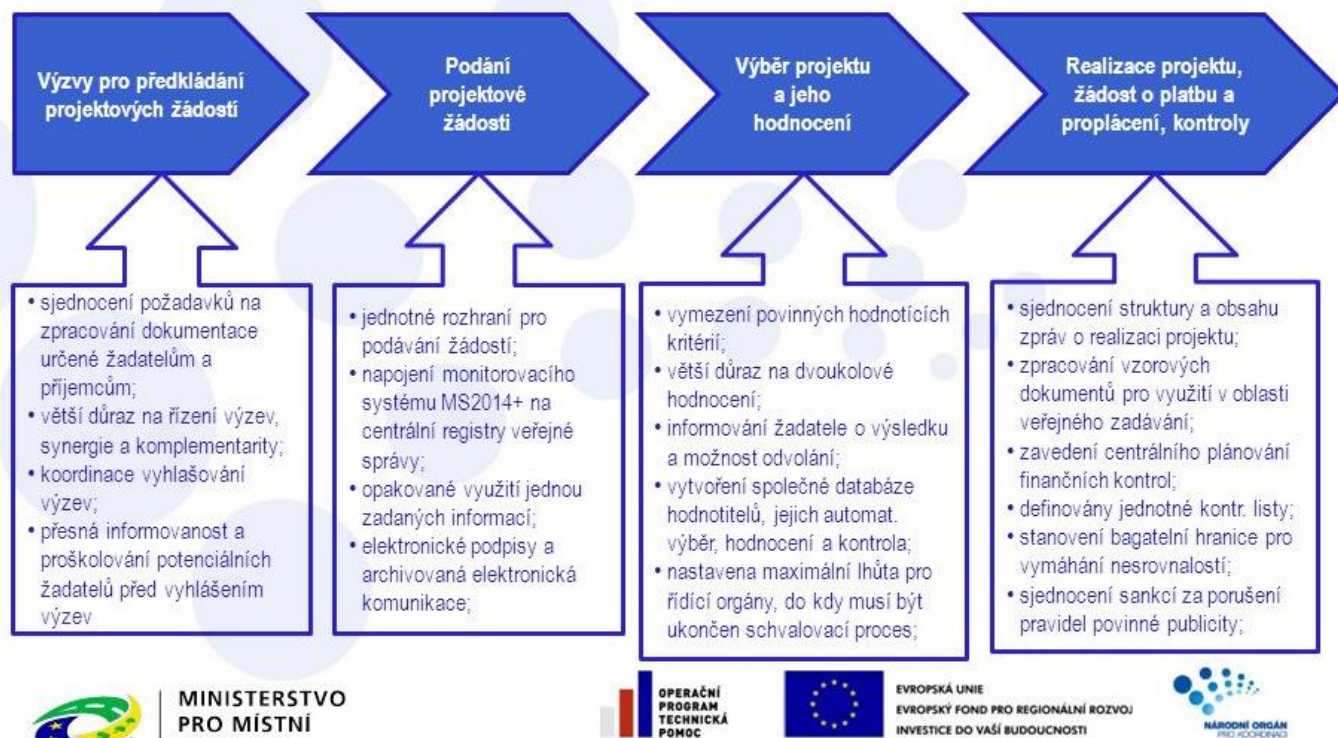
⁴² Srov. ŽEHROVÁ, Jana, PFEIFEROVÁ, Daniela. *Finance municipalit*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2016. ISBN 978-80-213-2024-6, s. 83.

⁴³ Srov. PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0, s. 135-138.

⁴⁴ Srov. LUKL, František a kol. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2018*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2018. ISBN 978-80-906843-2-4, s. 51.

Základní fáze procesu čerpání dotací jsou zobrazeny na obrázku níže, kde jsou popsány jednotlivé kroky od žádosti až k samotné realizaci projektu.

Obrázek 2 Základní fáze zjednodušeného procesu čerpání dotací

Zdroj: Z internetové stránky www.DotaceEU.cz, NEVESELÁ, Kateřina

3.4 Volby do zastupitelstva obce

K hlavním pilířům zastupitelské demokracie patří pravidelně pořádané svobodné volby, které poskytují občanům možnost výběru mezi politickými alternativami, představovanými jednotlivými stranami a kandidáty, a umožňují zřídit legitimní politické a správní orgány.⁴⁵

Volby do zastupitelstev obcí v České republice upravuje zákon č. 491/2001 Sb. Dle zákona se volby konají na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním podle zásad poměrného zastoupení, přičemž funkční období zastupitelstev obcí je čtyřleté.⁴⁶

⁴⁵ Srov. ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-802-247-3061-5, s. 51.

⁴⁶ § 1 odst. 2 a § 2 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí

Aktivní právo neboli právo volit do zastupitelstva obce má každý občan obce, tj. občan České republiky, který je v obci přihlášen k trvalému pobytu a dosáhl věku osmnácti let. Členem zastupitelstva obce se může stát kterýkoli občan splňující podmínky, které definuje zákon.

3.4.1 Volební obvod

Obec tvoří jeden volební obvod, avšak zastupitelé mohou vytvořit více volebních obvodů a to podle počtu volených členů zastupitelstva v návaznosti na počet obyvatel v obci viz Tabulka 1.

3.4.2 Vznik a zánik mandátu

Mandát člena zastupitelstva obce vzniká zvolením, tím se rozumí ihned po ukončení hlasování ve volební místnosti.

Zánik mandátu může nastat z následujících důvodů:

- odmítnutím slibu člena zastupitelstva obce nebo složení slibu s výhradou
- rezignací
- úmrtím člena zastupitelstva obce⁴⁷

3.4.3 Forma kandidatury

„V případě komunálního volebního systému se jedná o otevřené kandidátní listiny. Volič má možnost hlasovat pro konkrétní kandidátní listinu, jednotlivé kandidáty nebo kombinovat hlasování pro kandidáty z různých kandidátních listin.“⁴⁸

Volebními stranami mohou být registrované politické strany a politická hnutí, nezávislí kandidáti nebo různá sdružení. Dle zákona kandidát může kandidovat pouze na jedné kandidátní listině volební strany pro volby do téhož zastupitelstva obce a v jednom volebním obvodu.⁴⁹

⁴⁷ Srov. BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4, s. 87.

⁴⁸ ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-802-247-3061-5, s. 60.

⁴⁹ § 20 odst. 1-3 č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí

3.4.4 Způsoby volby

Každý volič po obdržení hlasovacího lístku hlasuje osobně, sám za sebe. Při volbě se řídí pokyny uvedenými na hlasovacím lístku, poté vloží lístek do úřední obálky, kterou obdržel od volební komise. Následně jej vhodí do volební urny.

Volič může volbu provést třemi způsoby:

- *Na hlasovacím lístku může označit jednu volební stranu, čímž dává svůj hlas každému kandidátovi této strany.*
- *Nebo může označit jednotlivé kandidáty různých volebních stran, čímž každý z nich získává jeden hlas.*
- *Konečně může předchozí dva způsoby zkombinovat, a sice označit jednu volební stranu a z ostatních stran další jednotlivé kandidáty, čímž získávají hlas všichni jednotlivě označení kandidáti a z označené volební strany tolik kandidátů, kolik zbývá do počtu volených členů zastupitelstva.⁵⁰*

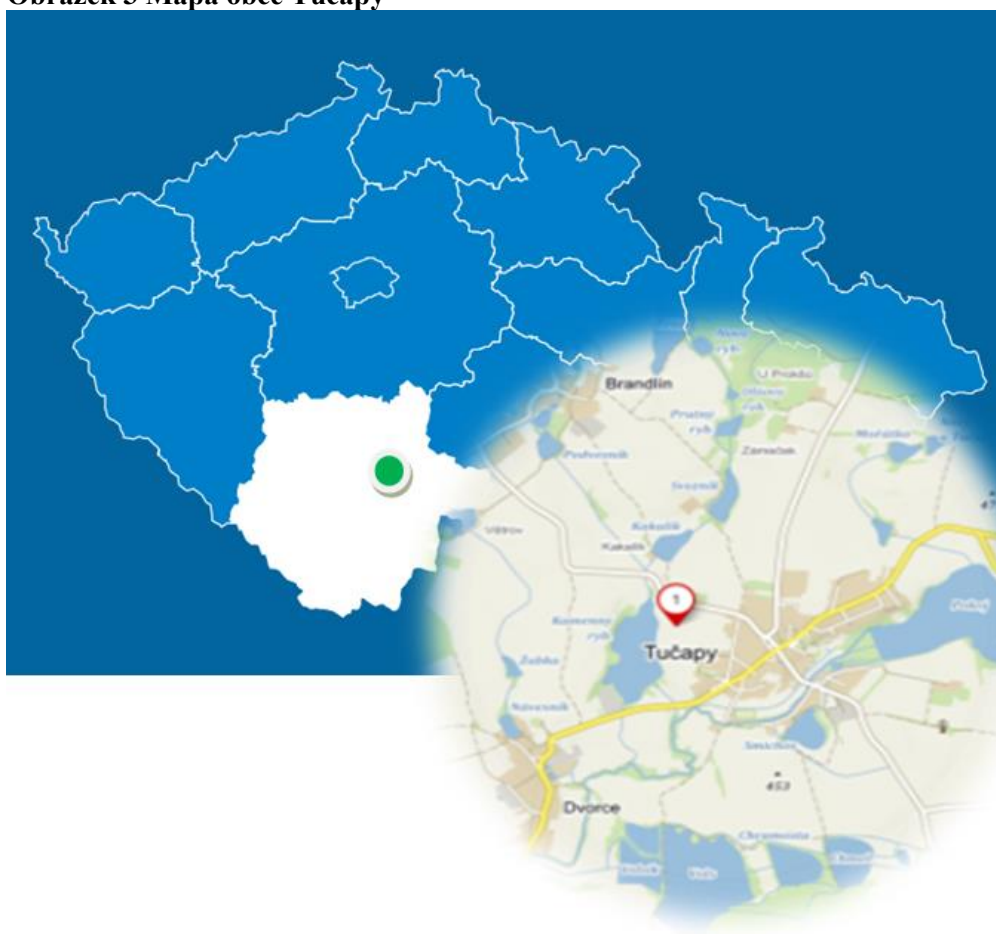
⁵⁰ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4, s. 97.

4 Vlastní práce – samospráva a rozvoj obce Tučapy

4.1 Charakteristika obce Tučapy

Obec Tučapy má tři místní části a to Tučapy, Dvorce a Brandlín. Toto sjednocení vzniklo dne 01. 01. 1963, kdy se spojily tři samostatné obce.

Obrázek 3 Mapa obce Tučapy

Zdroj: Z internetové stránky <https://www.svscr.cz/statni-veterinarni-sprava/organizacni-utvary-statni-veterinarni-spravy/kvs-svs-pro-jihocesky-kraj/>

Tučapy

Obec se nachází v okrese Tábor v Jihočeském kraji, 20 km jihovýchodně od Tábora a 8 km severovýchodně od Soběslavi na obou březích Černovického potoka v hezkém údolí u rybníka Pokoj. Černovický potok dělí Tučapy na horní a dolní část zvanou

„Nouze“, která bývala původně židovská. Samotná část Tučapy má zhruba 570 obyvatel, celková rozloha obce činí 1 856 ha a její nadmořská výška je průměrně 450 m n. m. Od roku 2000 jsou Tučapy, spolu s dalšími 16 obcemi, členem Dobrovolného svazku obcí Pod horou. Cílem toho svazku je především sociální a ekonomický rozvoj regionu.

Obecní úřad se nachází v centru obce. Kromě obecního úřadu je v budově umístěna také místní knihovna, pošta, rehabilitace a kadeřnictví. V obci Tučapy funguje základní škola a mateřská škola. K vyžití dětí byla vybudována dvě dětská hřiště. Obyvatelům nabízí své služby také dva obchody s potravinami, restaurace s tenisovým areálem, čerpací stanice a pro sportovní využití je k dispozici sportovní areál. V současné době v obci funguje praktický lékař, který do obce dojíždí pouze jednou týdně.

Dominantou obce je barokní kostel sv. Jakuba. Dalšími památkami jsou židovský hřbitov, socha sv. Jana Nepomuckého a bývalá židovská škola.

Tučapy se staly rodnou obcí významného českého dirigenta Karla Ančerla.⁵¹

Dvorce

Představuje menší ves, část obce Tučapy. Nachází se 2 km na jihozápad od Tučap, přibližně 7 km severovýchodně od Soběslavi a 20 km jihovýchodně od Tábora. Vesnice se rozkládá po obou stranách silnice. V současnosti zde žije okolo 130 obyvatel. Ve Dvorcích působí firma Kuplast, která se zabývá výrobou plastových lahví a dóz. Tyto výrobky poté nacházejí využití zejména při balení produktů v kosmetickém průmyslu, potravinářství, ale i farmacii. I přesto, že se jedná o menší vesnici, jsou zde k vidění památky v podobě kaple sv. Vojtěcha, výklenkové kapličky a kříže vztyčeného na památku padlým vojínům.⁵²

Brandlín

Je malebná vesnička, místní část obce Tučapy, která je situována 2 km severozápadně od Tučap směrem na Tábor. V současné době zde žije 60 obyvatel. Brandlín se pyšní svým zámkem, který nabízí prohlídku interiérů s expozicemi nábytku, zámeckých hodin

⁵¹ Srov. webové stránky obce Tučapy [online] [2019-11-11]. Dostupné z: <http://tucapy.cz/soucasnost/ms-8289/p1=8289>

⁵² Srov. webové stránky obce Tučapy [online] [2019-11-11]. Dostupné z: <http://tucapy.cz/soucasnost/ms-8289/p1=8289>

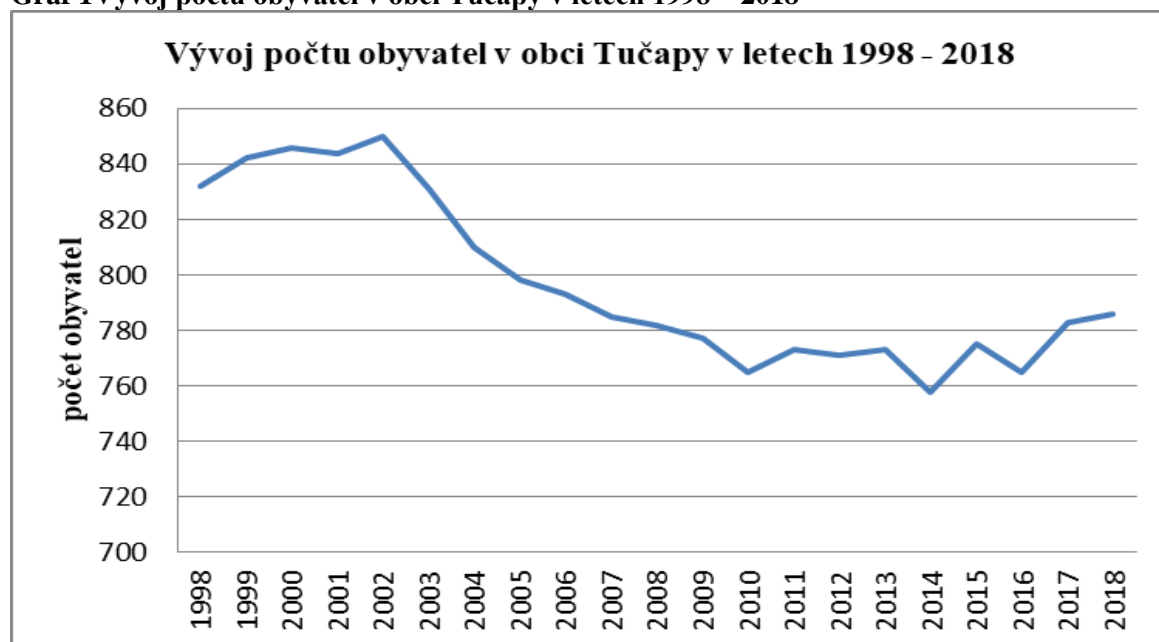
a stříbrných mincí. Návštěvníci zámku mohou zavítat také do středověké krčmy a absolvovat prohlídku části věže, z níž je krásný výhled na kraj.⁵³

4.1.1 Demografické a socioekonomické ukazatele

Demografické a socioekonomické ukazatele udávají představu o věkové struktuře, migraci obyvatel, pracovních příležitostech, zaměstnanosti a dalších.

4.1.1.1 Počet obyvatel v obci

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel v obci Tučapy v letech 1998 – 2018

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Databáze demografických údajů, ČSÚ

Za sledované období v letech 1998 – 2018 dosáhly Tučapy nejvyššího počtu obyvatel v roce 2002. V tomto roce bylo zaznamenáno 850 obyvatel v obci. Od té doby ale počet obyvatel postupně klesá. Důvodem poklesu může být jak snížení porodnosti, tak stěhování občanů za prací. Odliv občanů také ovlivňuje nedostatek stavebních parcel.

⁵³ Srov. webové stránky obce Tučapy [online] [2019-11-11]. Dostupné z: <http://tucapy.cz/soucasnost/ms-8289/p1=8289>

„V současné době probíhá architektonická studie a po ní bude následovat jednání s vlastníky o odprodeji části jejich pozemků na zbudování příjezdových komunikací a inženýrských sítí.“⁵⁴Tento proces bude velmi náročný a zdlouhavý vzhledem k neochotě některých současných vlastníků k odprodeji části svých pozemků obci z důvodu zajištění obslužné komunikace a chodníků k budoucím nemovitostem.⁵⁵

Do budoucna lze předpokládat zvýšený zájem obyvatel měst trvale bydlet v klidnějším obytném prostředí.

Tabulka 4 Počet obyvatel v obci Tučapy v letech 2008 – 2018 (k 31. 12.)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Muži	391	389	389	389	387	390	384	397	390	395	397
Ženy	391	388	376	384	384	383	374	378	375	388	389
Celkem	782	777	765	773	771	773	758	775	765	783	786

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Databáze demografických údajů, ČSÚ

Tabulka 5 Pohyb obyvatel v obci Tučapy v letech 2008 – 2018

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Přistěhovaní	17	21	10	25	14	20	13	28	15	37	18
Odstěhovaní	13	15	13	18	20	12	20	10	25	18	11
Narození	3	8	7	11	14	8	6	7	6	11	9
Úmrtí	10	19	16	9	10	14	14	8	6	12	13

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Databáze demografických údajů, ČSÚ

Ze statistik uvedených v tabulce č. 5 je patrné, že ve sledovaném období v letech 2008 – 2018 převyšoval počet přistěhovaných obyvatel nad počtem obyvatel, kteří se odstěhovali. Důvodem bylo především uvolnění nízkonákladových bytů, které jsou ve vlastnictví soukromých subjektů.

Tabulka 6 Vývoj věkové struktury obce v letech 2014 – 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Věk 0 - 14	116	115	109	113	123
Věk 16 - 64	507	526	516	528	527
Věk 65 a více	135	134	140	142	136
Celkem	758	775	765	783	786

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Databáze demografických údajů, ČSÚ

⁵⁴ Příloha 7.2 Rozhovor č. 2 s radním obce Tučapy

⁵⁵ Příloha 7.2 Rozhovor č. 2 s radním obce Tučapy

4.1.1.2 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost představuje stav, kdy dochází k nerovnováze na trhu práce, kdy poptávka po pracovních místech převyšuje nabídku. Nezaměstnaný je definován jako takový člověk, který nemůže najít práci, ačkoliv je schopen pracovat a práci aktivně hledá. Dosažitelný uchazeč je takový uchazeč, který může bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaný nezaměstnaný, který nemá žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání.⁵⁶

Z důvodu přechodu na jiný ukazatel, nejsou v tabulce níže za roky 2012 a 2013 požadovaná dostupná data. Ministerstvo práce a sociálních věcí rozhodlo o zavedení nového ukazatele podílu nezaměstnaných osob, který vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let ze všech obyvatel ve stejném věku.⁵⁷

Tabulka 7 Uchazeči o zaměstnání v evidenci ÚP a podíl nezaměstnaných osob v obci

Uchazeči o zaměstnání v evidenci ÚP a podíl nezaměstnaných osob				
Rok	Uchazeči o zaměstnání	Podíl nezaměstnaných osob v %		
	dosažitelní	celkem	muži	ženy
2019	12	2,28	2,52	2,01
2018	17	3,22	3,57	2,82
2017	24	4,65	3,99	5,42
2016	38	7,22	8,51	5,74
2015	34	6,71	6,69	6,72
2014	43	8,35	8,09	8,64
2011	36	6,79	6,07	7,6
2010	33	6,26	6,69	5,76
2009	29	5,47	4,95	6,07

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Databáze demografických údajů, ČSÚ

Podle uvedených údajů největší průměrná nezaměstnanost v obci nastala v roce 2014 a to 8,35 %. Od té doby se už jen snižovala, a v roce 2019 klesla až na pouhých 2,28 %. Tento pokles nezaměstnaných je odůvodněn především celkově zlepšenou ekonomickou situací jak v republice, tak i v jednotlivých regionech.

⁵⁶ Srov. Český statistický úřad [online] [2020-01-25]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/zam_vsps

⁵⁷ Srov. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online] [2020-01-25].

Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/statistiky-2>

Shrnutí

Ze statistik vyplývá, že v Tučapech žijí především starší obyvatelé oproti mladším. Stejného názoru je i člen rady obce, který vnímá tento fakt jako nedostatek obce.

„Hlavním nedostatkem je úbytek mladých občanů z důvodu absence volných stavebních parcel. Dalším problémem se jeví nedostatek pracovních příležitostí a nedostatečně finančně ohodnocená pracovní místa v okolí.“⁵⁸

Na tento problém poukazuje i Bernard a kol., ve své knize. *„Venkovské obce většinou nenabízejí tolik pracovních příležitostí, kolik mají ekonomicky aktivních občanů, a většina obyvatel tak do zaměstnání musí dojíždět.“⁵⁹*

Důvodem je především to, že podniky mají tendenci koncentrovat se ve městech. Mají snadnější komunikaci, větší výběr pracovních sil apod. Příkladem je průmyslové odvětví, které není náročné na rozsah přírodních zdrojů a na prostor. Naopak podniky závislé na prostoru a využívání přírodních zdrojů jsou situovány ve venkovských oblastech, tedy zemědělská produkce, lesnictví, dřevozpracující průmysl atd. K uspokojování některých potřeb obyvatel jsou v malé intenzitě zastoupeny v obci některé služby, jako například pošta, obchod s potravinami atd. jak je tomu tak i ve zkoumané obci Tučapy.⁶⁰

Odliv mladší generace negativně ovlivňuje jak sociální, tak i ekonomický rozvoj obce. V minulosti bylo v obci více pracovních příležitostí. Jihočeský kraj zde zřídil v bývalém zámku domov pro seniory. Domov byl obsazen vyškoleným personálem (zdravotní sestry, pečovatelky atd.). Avšak v roce 2014 byl domov pro seniory uzavřen. Důvodem bylo zřízení nového pečovatelského komplexu v Bechyni.

V současné době působí ve Dvorcích firma Kuplast, která vyrábí již zmiňované plastové láhve a dózy a zaměstnává pouze malý počet obyvatel. Další firmou je strojní traktorová stanice ve Dvorcích, která zajišťuje opravy zemědělských strojů. Někteří obyvatelé nachází uplatnění v terciárním a vzdělávacím sektoru v Tučapech. Avšak většina obyvatel je nucena dojíždět za prací do okolních měst, především do Soběslavi a Tábora.

⁵⁸ Příloha 7.2 Rozhovor č. 2 s radním obce Tučapy

⁵⁹ BERNARD, Josef, KOSTELECKÝ, Tomáš, ILLNER, Michal, VOBECKÁ, Jana. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství Slon. 2011. ISBN 978-80-7419-069-8, s. 113.

⁶⁰ Srov. BERNARD, Josef, KOSTELECKÝ, Tomáš, ILLNER, Michal, VOBECKÁ, Jana. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství Slon. 2011. ISBN 978-80-7419-069-8, s. 113.

Částečné řešení této situace ze střednědobého hlediska je příprava projektu na znovuoobnovení domova s pečovatelskou službou pro seniory v místním zámku. Toto by zaměstnalo nejen některé místní občany, ale na provoz a údržbu tohoto zařízení by byly navázány i další podnikatelské subjekty. Tento projekt je ve fázi jednání s odpovědnými zástupci Jihočeského kraje pro oblast sociálních služeb. Obec dále hledá strategického partnera pro financování tohoto projektu.⁶¹

I přesto lze situaci dle statistik nezaměstnanosti považovat stále za uspokojivou. Tomu přispívá i stabilní ekonomická situace v ČR.

4.1.2 Hospodaření a rozpočet obce

Tučapy se řídí návrhem rozpočtu schváleného usnesením zastupitelstva obce. Významným zdrojem informací byly materiály poskytnuté obcí Tučapy a veřejně dostupné dokumenty na webových stránkách obce jako například návrhy rozpočtů, závěrečné účty obce, přehledy získaných dotací. Údaje o hospodaření obce byly použity z informačního portálu Ministerstva financí – MONITOR. Přesné údaje o rozpočtu obce Tučapy zobrazuje tabulka níže.

Tabulka 8 Hospodaření obce Tučapy v letech 2010 – 2018 (v tis. Kč)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
příjmy celkem	25612	9542	10603	15967	12771	21336	14373	16003	27235
daňové	6998	6512	6558	8937	9636	9808	10582	11808	13423
kapitálové	9	1	42	3	20	47	20	16	207
nedaňové	2307	1906	1839	1935	1172	1583	1665	1861	1869
transfery investiční	14622	0	440	72	80	321	66	929	7504
transfery neinvestiční	1676	1123	1695	5019	1263	9578	2041	1389	4231
výdaje celkem	19647	8202	10297	10100	22520	11755	13434	14035	29097
běžné	8423	8024	9316	9926	21886	10248	11705	11364	14541
kapitálové	11224	179	981	174	633	1507	1729	2671	14556
saldo	5965	1304	306	5867	-9749	9581	939	1968	-1862

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z monitor.statnipokladna.cz

Z tabulky je patrné, že v obecním rozpočtu převyšují kladná čísla, což znamená, že rozpočet v obci je poměrně stabilní. Nejvyšší schodek obec vykazovala v roce 2014 a to ve výši 9 749 tis. Kč.

⁶¹ Příloha 7.2 Rozhovor č. 2 s radním obce Tučapy

Tento schodek ovlivnily investiční akce „Oprava komunikace Hajka v Tučapech“ v přepočtu za 4 408 tis. Kč a „Oprava a udržování rybníků“ v hodnotě 7 400 tis. Kč. Část příjmů tvořila přijatá dotace od Jihočeského kraje ve výši 80 000 Kč.

V roce 2018 představoval schodek částku 1 862 tis. Kč. Důvodem bylo „Zřízení vodovodu ve Dvorcích“ v přepočtu za 9 215 tis. Kč a „Oprava pozemní komunikace 11 c na Hajkách“ za 2 194 tis. Kč.⁶² Obec na zhotovení těchto projektů obdržela dotace ve výši 7 504 tis. Kč.

Naopak z tabulky je patrné že v tomto roce se daňové příjmy zvýšily dvojnásobně (13 423 tis. Kč) oproti roku 2010 (6 998 tis. Kč). Největší skupinu tvoří příjmy z Daně z přidané hodnoty (6 107 tis. Kč) a Daně z příjmů fyzických a právnických osob (5 800 tis. Kč).⁶³

Z výše uvedených údajů je patrné, že díky vhodně zvolené dotační politice se obci daří pomocí finančních titulů realizovat významné investiční akce. I přes lehké výkyvy si obec vede finančně dobře, ostatně to potvrzují i slova starosty obce.

„Myslím si, že se obci velice daří držet ekonomickou hladinu v poměrně kladných číslech. I když se hodně investuje, snažíme si udržet vyrovnanou ekonomickou bilanci. Nejvíce nás zadlužila čistička odpadních vod v obci Tučapy. To bylo v roce 2010. Splácení tohoto dluhu alokovalo nemalou finanční částku, která pak chyběla na jiné investiční akce. Naší hlavní prioritou však bylo tento dluh uhradit.“

Konkrétně to znamenalo uhradit z obecního rozpočtu každý rok 1,2 milionů na splácení dluhu. V souvislosti s podlimitností základní školy v Tučapech musel být z rozpočtu uvolněn další milion na dofinancování běžného provozu školy. Tím pádem 2,2 milionů nebylo na straně příjmů k dispozici na ostatní potřebné investice.⁶⁴

⁶² Rozpočet obce Tučapy [online] [2020-01-27]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2014/obce/detail/00253049#rozpocet-souhrn>

⁶³ Rozpočet obce Tučapy [online] [2020-01-27]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2018/obce/detail/00253049#rozpocet-souhrn>

⁶⁴ Příloha 7.2 Rozhovor č. 1 se starostou obce Tučapy

4.2 Komunální volby – politické subjekty

Zastupitelé kandidují a jsou voleni do funkce především proto, že představují aktivní místní občany, jejichž zájmem je hledání společných cílů, které obec má. Již zmíněná samospráva jim dává příležitost svou aktivitu uplatnit.⁶⁵

Během posledního volebního období v roce 2018 kandidovalo celkem 60 kandidátů na čtyřech kandidátních listinách. Nejvíce mandátů získala strana SDH Dvorce, v čele se starostou obce Tučapy a to konkrétně 6 mandátů. Hasiči a sportovci Tučapy získali 3 mandáty, Tučapy NEZÁVISLÍ rovněž 3 mandáty a Občané pro obec také 3 mandáty.⁶⁶

Starosta obce kandidoval vždy za stejnou stranu SDH Dvorce. Dle jeho slov kandidátní listinu sestavoval podle zkušeností kandidátů z minulého volebního období a podle jejich zájmu a ochoty podílet se na vedení obce. To znamená, že v první třetině kandidátky byli lidé, kteří měli zkušenosti z předcházejících volebních období s vedením obce.⁶⁷

Tato slova potvrdil i další dotazovaný a to členka zastupitelstva, která byla rovněž na kandidátní listině spolu se starostou obce. „Byla jsem v kandidátce, kde byl starosta jako leader, který nabíral lidi a některé i do počtu.“⁶⁸

Člen rady obce, který kandidoval za stranu NEZÁVISLÍ Tučapy, sdělil, jakým způsobem tvořila jeho strana kandidátní listinu. „Naše kandidátka se tvořila z kandidátů, kteří usilovali o opětovné zvolení do zastupitelstva. Tito kandidáti obsadili první pozice na kandidátce. Kandidátka byla následovně doplněna občany, kteří tam byli za účelem splnění počtu osob na kandidátce.“

Autorku také zajímalo, zda je obtížné sehnat 15 lidí na kandidátní listinu. Dle slov člena rady obce je to poměrně problém, protože ne všichni jsou ochotní a odborně schopní pracovat ve volném čase pro blaho obce.⁶⁹ S jeho názorem se ztotožňuje i samotný starosta obce. I přesto byly v Tučapech vytvořeny čtyři kandidátní listiny.

⁶⁵ Srov. BERNARD, Josef. *Komunální politika malých obcí a její neformální aspekty*. Praha, 2012. Disertační práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, s. 57.

⁶⁶ Srov. Volby do zastupitelstev obcí [online] [2020-01-30]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=0&xdz=1&xnumnuts=3107&xobec=553239&xokres=2&xstat=0&xvyber=1>

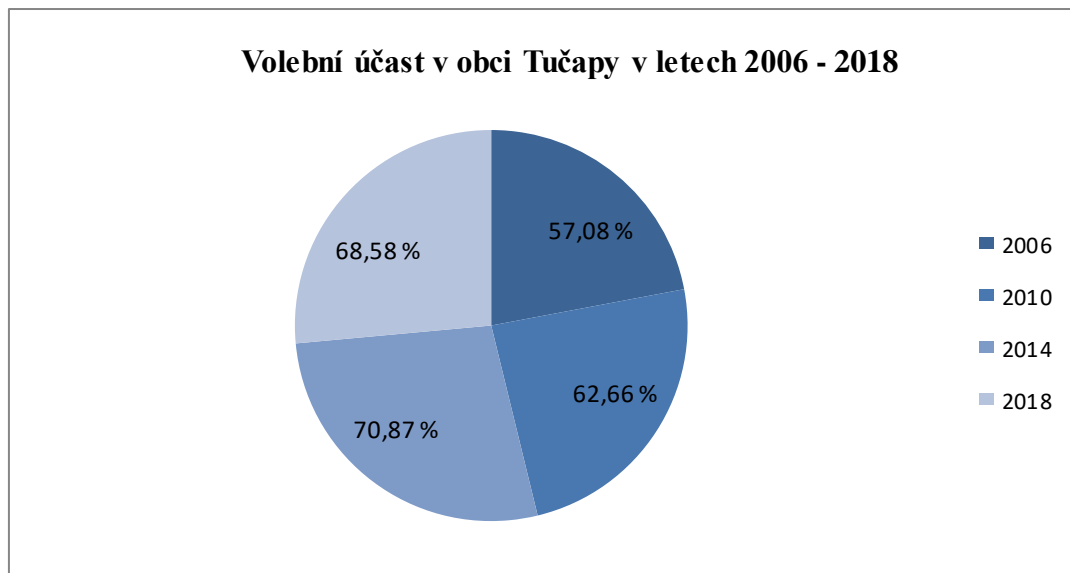
⁶⁷ Příloha 7.2 Rozhovor č. 1 se starostou obce Tučapy

⁶⁸ Příloha 7.2 Rozhovor č. 3 se zastupitelkou obce Tučapy

⁶⁹ Příloha 7.2 Rozhovor č. 2 s radním obce Tučapy

Starosta obce je přesvědčený, že tato vysoká pasivní volební účast je způsobena bohatou spolkovou činností v obci.⁷⁰

Graf 2 Volební účast v obci Tučapy v letech 2006 – 2018

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z volby.cz, ČSÚ

Z výše uvedeného grafu je patrné, že za sledované období má volební účast mírně rostoucí tendenci. I přesto, že v roce 2018 klesla o zhruba 2 %, stále představuje aktivní volební účast občanů. Je tedy možné konstatovat, že občanům obce není chod a vedení obce lhostejné a projevuje se zde vysoká míra politické participace občanů. Zde se autorka inspirovala prací J. Bernarda, kde poukazuje na to, že míra participace vychází jednak z ochoty občanů participovat, a jednak z otevřenosti samospráv vůči participaci.⁷¹ Obec Tučapy např. umožňuje občanům formou webových stránek nahlédnout do dění místní samosprávy tím, že uvádí zápisy ze zastupitelstva. Naopak občané se účastní veřejných jednání zastupitelstva obce.

Zájem občanů o politické dění v obci vnímá i samotný starosta obce, který potvrzuje, že volební účast v obci Tučapy je dosti vysoká. Dle jeho slov je to způsobeno zájmem lidí o výběr vhodných zástupců, kteří se budou podílet na chodu obce.⁷²

⁷⁰ Příloha 7.2 Rozhovor č. 1 se starostou obce Tučapy

⁷¹ Srov. BERNARD, Josef. *Komunální politika malých obcí a její neformální aspekty*. Praha, 2012. Disertační práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, s. 36.

⁷² Příloha 7.2 Rozhovor č. 1 se starostou obce Tučapy

4.3 Samospráva obce

Obec Tučapy představuje základní územní samosprávný celek. Je to společenství občanů, jejichž právo na samosprávu zaručuje Ústava ČR.

Starosta obce

Starostu obce představuje Pavel Novák, který je pro svoji funkci uvolněn. Před samotným zvolením do funkce starosty, byl už v komunální politice činný jako zastupitel a člen rady obce.

„V komunální politice se pohybuji již devátým rokem jako starosta. Předtím jsem působil jako radní a zastupitel. Byl jsem v naší místní části Dvorce hodně aktivní v oblasti spolkové činnosti, a to nejen jako myslivec, ale i jako dobrovolný hasič.“ Dle slov starosty jsou spolky především leckdy jediný nástroj pro sdružování a dobrovolné aktivity členů. Tyto spolky, ať již to jsou myslivci, hasiči, nebo sportovci, jsou nedílnou součástí obce, protože sdružují především místní občany a je na ně vždy spolehnouti. Nejen při ochraně zdraví a životů spoluobčanů, nebo pomoc při brigádách, ale i pořádání kulturních akcí. Zkrátka spolkové hnutí je z hlediska fungování obce velmi důležitým segmentem.⁷³

Starostu v jeho nepřítomnosti zastupuje místostarosta.

Zastupitelstvo obce

Obec Tučapy je samostatně spravována zastupitelstvem, které se skládá z 15-ti členů. Vzhledem k tomu, že se jedná o menší obec, se nabízí otázka, zda je nutné vést zastupitelstvo s 15-ti členy. Dle Zákona o obcích má obec se 786 obyvateli možnost jmenovat 7 – 15 členů zastupitelstva viz Tabulka 1.

Dle slov starosty obce má zastupitelstvo 15 členů a je to způsobeno tím, že je v obci hodně kandidátek. Je tam snaha o to, udělat průřezovou kandidátku, kde by byli zastoupeni občané všech třech místních částí.⁷⁴

V současném zastupitelstvu působí členové jak z části Dvorce, tak z části Tučap a tak je složení poměrně vyrovnané.

⁷³ Příloha 7.2 Rozhovor č. 1 se starostou obce Tučapy

⁷⁴ Příloha 7.2 Rozhovor č. 1 se starostou obce Tučapy

Svou činnost vykonává také tříčlenný kontrolní a finanční výbor. Členové výborů byli voleni zastupitelstvem.

Rada obce

Součástí struktury samosprávy je rovněž rada obce, která představuje výkonný orgán. Tvoří ji pět členů. Po volbách došlo k obměně dvou radních z celkového počtu členů rady obce.

Starosta v rozhovoru sdělil, že v sestavování současné rady měl úplně jasno.

„Věděl jsem, jaké lidi tam chci. Jako starosta musím mít v radě lidi, s kterými chci spolupracovat a na které se mohu vždy 100% spolehnout. Každý manažer si přece vybírá tým spolupracovníků, kterým věří a se kterými chce spolupracovat. To platí nejen na pracovišti, ale i v komunální politice. Navíc před volbami jsem už s těmi lidmi kalkuloval. Zkrátka je třeba být připraven na tyto věci. To však neznamená, že se vždy na všem shodneme, ale minimálně o tom diskutujeme.“⁷⁵

Rada obce zabezpečuje především finanční hospodaření obce a školy. Dále projednává investiční akce a dotační tituly před zasedáním zastupitelstva. Menší obce zpravidla radu neřizují a tuto funkci za ně vykonává starosta, avšak Tučapy jsou výjimkou.

Na otázku, zda bylo potřeba zřizovat radu a zda starosta vnímá radu obce, jako nedílnou součást obce odpověděl: *„Ano, vnímám. Rada je nedílnou součástí vedení obce a důležitým poradním orgánem starosty obce. Vzhledem k tomu, že obec se snaží využívat dotačních titulů, jsou součástí rady obce odborníci, kteří se orientují v dané problematice. Proto je pro starostu rada nezbytným zdrojem odborných informací.“⁷⁶*

Samotný obecní úřad má tři zaměstnance. Těmi jsou starosta, ekonomická pracovnice a administrativní pracovnice. Dále obec zaměstnává tři pracovníky na technickou údržbu a správu obce.

O své činnosti samospráva obce informuje v lokálním zpravodaji – Tučapský čáp, který vychází jednou za dva měsíce a je zdarma doručován do všech domácností. Další prostředek, který slouží k informování občanů, představuje internetový informační portál obce www.tucapy.cz. Veškeré důležité dokumenty jsou rovněž umístěny na úřední desce Obecního úřadu v Tučapech.

⁷⁵ Příloha 7.2 Rozhovor č. 1 se starostou obce Tučapy

⁷⁶ Příloha 7.2 Rozhovor č. 1 se starostou obce Tučapy

4.3.1 Spolky v obci, zájmové skupiny

V obci fungují místní spolky, které přispívají k sociální soudržnosti občanů. Mezi spolky patří Spolek dobrovolných hasičů Tučapy, Spolek dobrovolných hasičů Dvorce, Sportovní klub Tučapy, Myslivecký spolek Jasánek a v neposlední řadě Brandlínský spolek okrašlovací.

Dle slov zastupitele by měly být spolky hlavně pravou rukou starosty a zastupitelstva. V menších nebo středních obcích jsou důležité právě pro brigádnickou činnost např. pomoc v lesích při kůrovcové kalamitě, při ochraně zdraví a majetku spoluobčanů při požárech a živelných kalamitách.⁷⁷ Především spolky jsou tím hnacím motorem k pořádání nejrůznějších kulturních a společenských akcí.

„Hasiči zde ve Dvorcích zajišťují a organizují veškeré zábavy, poutě a dětské dny. V Tučapech to samé - hasiči organizují soutěže, plesy. Sokolové pořádají různé zábavy, fotbalová utkání, různé benefiční a dobročinné fotbalové turnaje. Myslivci se zapojili do organizování mši sv. Huberta a všech činností spojených v lesích s kůrovcovou kalamitou. A v neposlední řadě Brandlínský spolek okrašlovací pořádá každoroční vánoční Krampus show, dětské dny a ukončení léta. Je to opravdu bohatý spolkový život“ doplnil starosta obce.

Na otázku, jakým způsobem obec podporuje místní spolky, odpověděl: *„Myslím si, že velice nadstandardně oproti jiným městům a obcím. Konkrétně vynakládáme statisíce na zajišťování spolkové činnosti. Za prvé to znamená přímou finanční podporu spolků za konkrétní brigádnickou činnost. Za druhé mohou spolky bezúplatně využívat obecní majetek. V praxi to znamená, že obec za ně platí náklady za energie a tak dále.“*⁷⁸

Podpora aktivit spolků je důležitou součástí výdajové strany rozpočtů řady českých obcí. Ukazuje se, že podpora místních spolků je ze strany politických reprezentací obcí pokládána za jeden z důležitých aspektů územní samosprávy.⁷⁹

Toto platí i v případě zkoumané obce Tučapy. Podpora spolků je jedním z prioritních ukazatelů všech volebních subjektů. Činnost místních spolků je velmi důležitá. Díky konaným akcím se občané sdružují, udržují se tradice a utužují se vztahy.

⁷⁷ Příloha 7.2 Rozhovor č. 2 s radním obce Tučapy

⁷⁸ Příloha 7.2 Rozhovor č. 1 se starostou obce Tučapy

⁷⁹ Srov. ČMEJREK, Jaroslav, ČOPÍK, Jan, KOPŘIVA, Radek. *Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí*. Sociológia 5/49, 2017, ISSN 0049– 1225, s. 493.

4.4 Rozhodování

Dominantního aktéra v obci představuje pouze starosta, který se jako jediný člen vedení obce plně věnuje lokální samosprávě i mimo svůj volný čas. Na rozdíl od zastupitelů, kteří působí pouze v roli dobrovolníků a svou práci pro obec vykonávají jen ve volném čase.⁸⁰ I přesto zastupitelé přistupují ke své funkci zodpovědně, své poslání berou jako poctu a jsou odhodláni plnit stanovené cíle určené především pro blaho občanů.

Zastupitelstvo se schází dle potřeby, většinou pětkrát do roka. Jednání probíhá spíše v souladu, to potvrzují i slova starosty: „Z 90 ti procent se shodneme na všem.“⁸¹

S jeho tvrzením se ztotožňuje i další člen zastupitelstva, který ovšem doplňuje, že občas jsou zastupitelé nedostatečně informováni o dané problematice a proto se při hlasování přiklání k většině. „Při jednání se většina zastupitelů přiklání k návrhu usnesení, které připraví rada obce. Někdy to také bývá vlivem toho, že nemá zastupitel dost informací.“⁸²

I přesto zastupitelé hlasují podle jejich nejlepšího vědomí a mohou ovlivňovat svým hlasováním návrhy a doporučení starosty a rady obce. Avšak v rámci navrhování a leadershipu, hlavního aktéra v obci představuje pouze starosta, viz podkapitola 3.1.5 Orgány obce.

Následující rozhodování probíhá také na radě obce, která se schází dle potřeby. Před usnesením rady obvykle probíhají individuální jednání mezi starostou a členy rady obce, která se týkají realizace zvláště složitých projektů, viz rozpočet obce, záměna zdroje tepla, ZŠ a MŠ Tučapy atd. Obec jakožto zřizovatel ZŠ a MŠ Tučapy se podílí na řízení tím, že v rámci rozpočtu předkládaného ředitelem školy, připomínkuje provozní rozpočet školy. Ten je potom součástí celkového rozpočtu obce. V případě podlimitnosti školy obec hradí finanční rozdíl. Dále schvaluje projekty investičního charakteru (opravy školních prostor), schvaluje modernizaci školních učeben (např. vybavení výpočetní technikou) a zajišťuje významné projekty, kterými jsou např. výměna tepelného zdroje.⁸³

Dle slov člena rady jsou významné projekty zdrojem polemik v radě. Nad veškerými projekty se diskutuje v rámci zasedání rady.⁸⁴

⁸⁰ Srov. BERNARD, Josef. *Komunální politika malých obcí a její neformální aspekty*. Praha, 2012. Disertační práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, s. 51.

⁸¹ Příloha 7.2 Rozhovor č. 1 se starostou obce Tučapy

⁸² Příloha 7.2 Rozhovor č. 3 se zastupitelkou obce Tučapy

⁸³ Příloha 7.2 Rozhovor č. 2 s radním obce Tučapy

V případě, že není názorová shoda, tak je problém řešen v rámci diskuzí.

„I když jsme malá pětičlenná rada a při nějakém návrhu se neshodneme, tak se to vykomunikuje takovým způsobem, že jsme jednotní. Já si nepamatuji, že bychom byli v radě třeba 3:2. Buď je to 5:0, nebo 4 a jeden se zdržuje“ sdělil v rozhovoru starosta.

Z toho plyne, že i při jednání v zastupitelstvu, když se něco doporučuje, tak je rada zcela jednotná. *„Myslím si, že právě jednotná ta rada má být, protože rada je ten pracovní orgán. Na rozdíl od zastupitelů, kteří i možná z důvodu malé informovanosti jsou při hlasování mnohdy názorově ovlivnitelní různými vlivy typu, jedna paní povídala. Rada ne, ta má informace relevantní, skutečnosti má většinou zjištěné“* dodává starosta.⁸⁵

Závěrem je nutné podotknout, že tedy starosta v obci představuje dominantního aktéra, který přichází většinou s návrhy ať už na nějaké změny nebo investiční akce. Jelikož působí jako uvolněný starosta, v obci se pohybuje téměř celý den. Účastní se různých společenských akcí, působí v dobrovolných spolcích, čili denně jedná s lidmi. Své návrhy na změny či investice může tedy „pochytit“ i touto cestou. Následně jsou návrhy řešeny v rámci diskuzí na radě obce. Rada obce je pro starostu důležitým poradním orgánem. Před usnesením rady obvykle probíhají také individuální jednání mezi starostou a členy rady obce. Doporučený návrh radou obce se následně projednává na zastupitelstvu obce. Ve většině případů se zastupitelé přiklání k návrhu předloženým radou obce. Důvodem je většinou nedostatečná informovanost zastupitelů o dané problematice.

4.4.1 Investice

Členové rady obce společně se zastupiteli se účastní jednání výběrových komisí k daným projektům.

Co se týče investic, s návrhy přichází jak starosta, tak i členové rady obce, jedná se o oboustranně vyvážené návrhy.⁸⁶

Obec v rámci realizace obecních projektů využívá především dotačních titulů.

⁸⁴ Příloha 7.2 Rozhovor č. 2 s radním obce Tučapy

⁸⁵ Příloha 7.2 Rozhovor č. 1 se starostou obce Tučapy

⁸⁶ Příloha 7.2 Rozhovor č. 2 s radním obce Tučapy

Na otázku, jak starosta hodnotí spolupráci se státními orgány při realizaci projektů, odpověděl: „Všeobecně to hodnotím velice pozitivně a teď nebudu brát to, že někdo křičí a nadává na to, že musí podávat dotace. Obecně je s tím spojena spousta administrativy. Je to proces, který je zkrátka tak nastaven. Budeme-li jej respektovat, tak je možnost dotace získat. V opačném případě budeme systém kritizovat, ale peníze mít nebudeme.“

Úspěšnost v získání dotačních titulů je dle slov starosty skoro stoprocentní. „Když řeknu devadesát, tak se moc nespletu. I když jsme nějaký projekt podali jeden rok a nevyšel, a my skončili v zásobníku, tak to vyšlo příští rok. Konkrétně třeba projekt na opravu silnice, který loni nevyšel. Letos již mám informace, že nám dotace bude přiznána. Zkrátka je třeba být připraven, i když se dotace posune o jeden rok.“⁸⁷

Za pomoci dotačních titulů obec již zrealizovala některé významné projekty, kterými jsou „Oprava hasičské zbrojnice v Tučapech“, „Zlepšení infrastruktury“, „ZŠ Tučapy s důrazem na rozvoj klíčových kompetencí v oblasti komunikace v cizích jazycích a práce s digitálními technologiemi“, „Vodovod Dvorce“, „Rekonstrukce a opravy šaten a sociálního zařízení sportovišť pro ZŠ a MŠ Tučapy“, „Oprava veřejného osvětlení v Brandlíně a ve Dvorcích“, také „Oprava pozemní komunikace 11c v Tučapech.“⁸⁸

Obec v současnosti realizuje jednu z významných akcí, kterou je „Rekonstrukce a oprava šaten a sociálního zařízení sportovišť pro ZŠ a MŠ Tučapy“. Dále má obec tři okruhy priorit, které chce pomoci dotačních titulů uskutečnit. Jedna z největších investičních akcí v historii obce, kterou bude realizovat za pomoci dotačního titulu, je výměna starého zdroje vytápění v ZŠ a MŠ Tučapy. Nový zdroj vytápění (soubor tepelných čerpadel vzduch-voda) zajistí tepelný komfort pro žáky i personál místní školy. Součástí tohoto projektu bude i montáž rekuperačních a klimatizačních jednotek z důvodu snížení škodlivého CO₂ v prostorách školy. Druhá investiční akce bude spočívat v likvidaci starých ekologických zátěží a opravě sběrného dvora.

Další a neméně důležitou investiční akcí bude oprava komunikací, které je nutné vzhledem k výstavbě nového železničního koridoru neustále udržovat v bezpečném a provozuschopném stavu.⁸⁹

⁸⁷ Příloha 7.2 Rozhovor č. 1 se starostou obce Tučapy

⁸⁸ Příloha 7.2 Rozhovor č. 1 se starostou obce Tučapy

⁸⁹ Příloha 7.2 Rozhovor č. 1 se starostou obce Tučapy

5 Výsledky, diskuze a závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo charakterizovat problematiku místní samosprávy a rozvoj obce Tučapy.

Díličními cíli bylo identifikovat aktéry politického procesu v obci Tučapy, analyzovat jejich vzájemné vztahy, analyzovat volební proces v obci a definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy v oblasti rozvoje obce.

Na počátku této práce si autorka stanovila hned několik výzkumných otázek, které jí pomohly blíže porozumět zvolenému tématu a najít zobecňující tvrzení.

Otázka č. 1

Podle typologie místních politických systémů Petra Jüptnera by se Tučapy daly řadit mezi nejmenší obce⁹⁰ se svými 786 obyvateli.⁹¹ Obec se zároveň skládá ze tří částí. Je zde pozorovatelná nějaká polemika či „pnutí“ mezi těmito osadami? Např. při rozhodování o investičních akcích?

Dosavadní výzkumy potvrzují spíše předpoklad, že pokud se jedná o malé obce, mají spíše výhodu ve své samostatnosti, než když jsou součástí většího celku, složeného z několika sídel.⁹²

Obec se skládá ze tří částí – Tučapy, Dvorce, Brandlín. Zde se potvrdil předpoklad, že při rozhodování jsou významné projekty zdrojem polemik. Nad veškerými projekty se diskutuje v rámci zasedání rady. V případě, že není názorová shoda, je problém řešen v rámci diskuzí. I přesto, že existuje lokální názorový nesoulad, je daný problém komunikován v širším kontextu a na zasedání zastupitelstva je rada vždy naprosto konzistentní. Naopak zastupitelé jsou z důvodu malé odborné informovanosti, ale i nezájmu o danou problematiku při hlasování mnohdy názorově nejednotní.

Aktuální politické pnutí nastává při jednání o územním plánování. Cílem územního plánování je vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území. V současné době probíhá architektonická studie a po ní bude následovat jednání s vlastníky o odprodeji části jejich pozemků na zbudování

⁹⁰ Podle Petra Jüptnera se za nejmenší obce považují obce do 1700 obyvatel.

⁹¹ Srov. JÜPTNER, Petr. *Komunální koalice a politické modely*. Politologická revue č. 2. 2004, s. 83.

⁹² Srov. BERNARD, Josef. *Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v. v. i. 2010. ISBN 978-80-7330-187-3, s. 26.

příjezdových komunikací a inženýrských sítí v místní části Tučapy. Tento proces bude velmi náročný a zdlouhavý vzhledem k neochotě některých současných vlastníků k odprodeji části svých pozemků obci z důvodu zajištění obslužné komunikace a chodníků k budoucím nemovitostem. Do budoucna lze předpokládat zvýšený zájem obyvatel měst trvale bydlet v klidnějším obytném prostředí, kde je zajištěna dopravní obslužnost a základní občanská vybavenost.

Otázka č. 2

Podle Zákona o obcích je rada výkonným orgánem obce.⁹³ Je tento předpoklad i v Tučapech, je rada i poradním orgánem? Jaký je obecně důvod ustavení poměrně početného 15-ti členného zastupitelstva v relativně malé obci? Může to být pro rozhodování místní samosprávy či pro starostu obce výhodou?

Dle slov starosty je rada obce nedílnou součástí vedení obce a představuje důležitý poradní orgán starosty. Vzhledem k tomu, že se obec snaží využívat dotačních titulů, jsou součástí rady obce odborníci, kteří se orientují v dané problematice a jsou přínosným zdrojem odborných informací. Díky vhodně zvolené dotační politice se obci daří pomocí finančních titulů realizovat významné investiční akce. I přes lehké výkyvy si obec vede finančně dobře. Obec Tučapy má 15-ti členné zastupitelstvo a je to způsobeno tím, že je v obci více kandidátek. Je tam snaha o to, udělat průřezovou kandidátku, kde by byli zastoupeni občané všech třech místních částí. V současném zastupitelstvu působí členové jak z části Dvorce, tak z části Tučap a tak je složení poměrně vyrovnané. Při rozhodování se však jeví tento počet spíše nevýhodný, důvodem je širší názorové spektrum.

Otázka č. 3

Petr Jüptner uvádí, že v nejmenších obcích platí pro tvorbu koalic zákon „každý s každým“. Nejmenší obce představují spíše „velkou rodinu“.⁹⁴ Je tomu tak i v Tučapech?

Zde se potvrdil předpoklad, že obec Tučapy představuje jednu „velkou rodinu“. Vyplývá to i z faktu, že jsou zde propojené příbuzenské vztahy a říká se, že v obci je příbuzný „každý s každým“. Převládají zde spíše přátelské vztahy, což je pro spokojený život důležitý faktor.

⁹³ § 99 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích

⁹⁴ Srov. JÜPTNER, Petr. *Komunální koalice a politické modely*. Politologická revue č. 2. 2004, s. 86-99.

I přesto, že se jedná o menší obec, je v obci poměrně vysoká aktivní i pasivní volební účast. V minulém volebním období byly sestaveny čtyři kandidátní listiny, což je pro menší obec neobvyklé. Dle slov zastupitelů viz kapitola 4.2 Komunální volby – politické subjekty, je to způsobeno bohatým spolkovým životem v obci a aktivním zájmem občanů o řízení obce skrze své volené zástupce.

Jako hlavní problém v obci se jeví nedostatek pracovních pozic. I přesto, že v obci někteří obyvatelé nachází uplatnění (ZŠ a MŠ Tučapy, obchody s potravinami, benzinová stanice s restaurací), je pracovních míst stále nedostatek a to i proto, že v nejbližším okolí byla utlumena průmyslová, nábytkářská a textilní výroba. Proto je většina obyvatel nucena dojíždět za prací do okolních větších měst. Částečným řešením této situace by bylo znovuoobnovení domova s pečovatelskou službou pro seniory v místním zámku. Toto by zaměstnalo nejen některé místní občany, ale na provoz a údržbu tohoto zařízení by byly navázány i další podnikatelské subjekty. Mezi další problém v obci se řadí úbytek mladých obyvatel. Toto je způsobeno jednak nedostatkem pracovních příležitostí ale především nedostatkem stavebních parcel v obci, jak je uvedeno v kapitole 4.1.1 Demografické a socioekonomické ukazatele.

Obecně je důležité, aby si obec zachovala, co nejširší portfolio služeb pro občany viz pošta, obchody s potravinami, restaurace, čerpací stanice atd. ale především, aby zachovala školu a školku, dobrou dopravní obslužnost a kvalitní prostředí k bydlení.

Dle výzkumu je starosta hlavní hybatel v obci, což je v souladu s článkem *Mayors as a variable in typologies of local governments: a case study of the Czech Republic*.⁹⁵

Dále se naplnil předpoklad, že rada obce představuje především aktivní poradní orgán a hnací motor. Rada rozhoduje o důležitých záležitostech. Obec jakožto zřizovatel školy vyhláší např. konkurz na ředitele školy, projednává veškeré záležitosti týkající se budovy školy a vnitřního vybavení, řeší podlimitnost. V neposlední řadě rada navrhuje investiční akce, které se pomocí dotačních titulů realizují.

Závěrem je možné konstatovat, že místní samospráva je ve zkoumané obci schopna zajistit základní občanskou vybavenost a slušný rozvoj.

⁹⁵Srov. ČOPÍK, Jan; KOPŘIVA, Radek; ČMEJREK, Jaroslav. *Mayors as a variable in typologies of local governments: a case study of the Czech Republic*. Local Government Studies, 2019

6 Seznam použitých zdrojů

Literatura:

ARISTOTELÉS. 2010. *Demokracie v lokálním politickém prostoru.* [autor knihy] ČMEJREK, Jaroslav; BUBENÍČEK, Václav; ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru.* Praha : Vydavatelství Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5. str. 9.

BALÍK, Stanislav. 2009. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky.* Praha : Vydavatelství Grada Publishing, 2009. str. 256. ISBN 978-80-247-2908-4.

BALÍK, Stanislav. 2005. *Metodologie výzkumu komunální politiky.* In FIALA, PETR; STRMISKA, Maxmilián. *Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody.* 1. vyd. Brno : ISPO – CDK, 2005. ISBN 80-7325-074-8.

BERNARD, Josef. 2010. *Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva.* Praha : Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2010. ISBN 978-80-7330-187-3.

BERNARD, Josef. 2012. *Komunální politika malých obcí a její neformální aspekty. Disertační práce.* Praha. Univerzita Karlova, 2012.

BERNARD, Josef, a další. 2011. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj.* Praha : Sociologické nakladatelství Slon, 2011. ISBN 978-80-7419-069-8.

ČOPÍK, Jan, KOPŘIVA, Radek a ČMEJREK, Jaroslav. 2019. *Mayors as a variable in typologies of local governments: a case study of the Czech Republic.* Local Government Studies, 2019.

ČMEJREK, Jaroslav a KOPŘIVA, Radek. 2007. *Základy veřejné správy.* Praha : Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007. str. 126. ISBN 978-80-213-1626-3.

ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav a ČOPÍK, Jan. 2010. *Demokracie v lokálním politickém prostoru.* Praha : Vydavatelství Grada Publishing, 2010. str. 240. ISBN 978-80-247-3061-5.

ČMEJREK, JAROSLAV, ČOPÍK, JAN a KOPŘIVA, RADEK. 2017. *Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí. Sociológia.* 2017, Sv. 49, 5. ISSN 0049–1225.

JÜPTNER, Petr. 2004. *Komunální koalice a politické modely.* 2004, Politologická revue č. 2.

LUKL, František a kol. 2018. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2018.* Praha : Vydavatelství Svaz měst a obcí České republiky, 2018. str. 207. ISBN 978-80-906843-2-4.

MOURITZEN, P. E. a SVARA, J. H., 2002. *Leadership at the Apex: Politicians and Administrators in Western Local Governments.* Pittsburgh : University of Pittsburgh Press, 2002. ISBN 0-8229-5785-x.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. 2015. *Financování měst, obcí a regionů.* Praha : Vydavatelství Grada Publishing, 2015. str. 288. ISBN 978-80-247-5608-0.

ŽEHROVÁ, Jana a PFEIFEROVÁ, Daniela. 2016. *Finance municipalit.* Praha : Česká zemědělská univerzita v Praze, 2016. ISBN 978-80-213-2024-6.

Právní předpisy:

Zákon č. 1/1993, Ústava České republiky

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí

Zákon č. 250/2000 Sb., rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Internetové zdroje:

Český statistický úřad. [Online] [Citace: 27. Prosinec 2019.] <https://www.czso.cz/>.

Mapy Google. [Online] [Citace: 11. Listopad 2019.] Dostupné z: <https://www.google.cz/maps/place/>.

Ministerstvo práce a sociálních věcí. [Online] [Citace: 25. Leden 2020.] Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/>.

Monitor - kompletní přehled veřejných financí. [Online] [Citace: 25. Leden 2020.] Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/>.

NEVESELÁ, Kateřina. DotaceEU. *Zastřešující portál Evropských strukturálních a investičních fondů v ČR.* [Online] [Citace: 29. 9 2019.]

Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/2014-2020>.

Oficiální web obce Tučapy. [Online] [Citace: 25. Leden 2020.] <http://www.tucapy.cz/soucasnost/ms-3781/p1=3781>.

Portál na podporu rozvoje obcí ČR. [Online] [Citace: 26. 08 2019.] Dostupné z: <https://www.rozvojobci.cz/news/samosprava/>.

Scopus. [Online] [Citace: 17. Únor 2020.] Dostupné z: <https://www-tandfonline-com.infozdroje.czu.cz/doi/full/10.1080/03003930.2019.1699069>.

Státní veterinární správa. [Online] [Citace: 11. Listopad 2019.]

Dostupné z: <https://www.svscr.cz/statni-veterinari-sprava/organizacni-utvary-statni-veterinari-spravy/kvs-svs-pro-jihocesky-kraj/>.

Volby.cz. [Online] [Citace: 30. Leden 2020.] Dostupné z: <https://www.volby.cz/>.

Web obce Tučapy. [Online] [Citace: 11. Listopad 2019.] Dostupné z: <https://www.sdhtucapy.cz/index.htm>.

Zámek Brandlín. [Online] [Citace: 11. Listopad 2019.] Dostupné z: <https://zamekbrandlin.cz/>.

Bakalářské a diplomové práce:

BERNARD, Josef. 2012. *Komunální politika malých obcí a její neformální aspekty.* Praha, 2012. Disertační práce. Univerzita Karlova. Filozofická fakulta.

Rozhovory:

Rozhovor č. 1 se starostou obce Tučapy ze dne 1. 11. 2019 a 15. 11. 2019

Rozhovor č. 2 s radním obce Tučapy ze dne 7. 11. 2019

Rozhovor č. 3 se zastupitelkou obce Tučapy ze dne 25. 10. 2019

Rozhovor č. 4 se zastupitelem obce Tučapy ze dne 11. 11. 2019

7 Přílohy

7.1 Obrázky

Kaple sv. Vojtěcha ve Dvorcích

Zdroj: Z internetové stránky, www.tucapy.cz

Zámek Brandlín

Zdroj: Z internetové stránky, www.zamekbrandlin.cz

Celkový pohled na obec Tučapy

Zdroj: Z internetové stránky, <https://www.sdhtucapy.cz/index.htm>

7.2 Rozhovory s jednotlivými zastupiteli obce Tučapy

- Rozhovor č. 1 se starostou obce Tučapy

Jak dlouho působíte ve funkci starosty?

9 let.

Co Vás přimělo se angažovat do komunální politiky?

V komunální politice se pohybuji již devátým rokem jako starosta. Předtím jsem působil jako radní a zastupitel. Byl jsem v naší místní části Dvorce hodně aktivní v oblasti spolkové činnosti, a to nejen jako myslivec, ale i jako dobrovolný hasič. Tyto spolky jsou především leckdy jediný nástroj pro sdružování a dobrovolné aktivity členů. Spolky, ať již to jsou myslivci, hasiči, nebo sportovci jsou nedílnou součástí obce, protože sdružují především místní občany a je na ně vždy spolehnouti. Nejen při ochraně zdraví a životů spoluobčanů, nebo pomoc při brigádách, ale i pořádání kulturních akcí. Zkrátka spolkové hnutí je z hlediska fungování obce velmi důležitým segmentem.

Při Vaší volbě do funkce starosty jste o tuto pozici usiloval sám nebo jste měl konkurenty?

V předešlém období jsem měl konkurenta, ale v tomto období jsem usiloval o tuto pozici sám.

Vaše zvolení do funkce zastupitele bylo na základě preferenčních hlasů nebo zvolením kandidátky?

Na základě preferenčních hlasů i kandidátky vlastně obojího, protože buď může hlasovat jako nezávislý kandidát jeden nebo sdružení nezávislých kandidátů. Z hlediska voleb a vůbec toho Zákona o volbách, který je dán Ústavou, je vhodnější kandidovat jako sdružení nezávislých kandidátů, kde se počet hlasů sčítá.

Jak jste sestavoval kandidátní listinu?

Kandidátku jsem sestavoval podle zkušeností kandidátů z minulého volebního období a podle jejich zájmu a ochoty podílet se na vedení obce. To znamená, že v první třetině byli lidé, kteří měli zkušenosti z předcházejících volebních období s vedením obce.

Myslíte si, že je problém sehnat 15 lidí na kandidátku?

Ano, v dnešní době je problém sehnat 15 lidí na kandidátku. Ne každý občan je ochotný se aktivně podílet na vedení obce v jeho volném čase.

Kandidoval jste vždy za stejnou stranu?

Ano, kandidoval jsem vždy za SDH Dvorce.

V Tučapech jsou 4 kandidátky, myslíte si, že je to způsobeno převážně bohatým společenským životem nebo něčím jiným?

Myslím si, že je to způsobeno bohatou spolkovou činností v obci.

Jak určujete, kolik bude členů zastupitelstva?

Dle Zákona o obcích jako obec se 786 obyvateli máme možnost jmenovat 7 – 15 členů zastupitelstva, přičemž naše zastupitelstvo má 15 členů. Je to způsobeno tím, že je v obci hodně kandidátek. Je tam snaha o to, udělat průřezovou kandidátku, kde by byli zastoupeni občané všech tří obcí.

Myslíte si, že zastupitelé mohou něco ovlivnit?

Jistě. Zastupitelé hlasují podle jejich nejlepšího vědomí a mohou ovlivňovat svým hlasováním návrhy a doporučení starosty a rady obce.

Myslíte si, že je v Tučapech aktivní volební účast?

Z procentuálního výsledku, který je zveřejněn na stránkách obce, je patrné, že volební účast v obci Tučapy je dosti vysoká. Je to způsobeno zájmem lidí o výběr vhodných zástupců, kteří se budou podílet na chodu obce.

Při rozhodování jako zastupitelé jednáte v rozporu nebo se spíše shodujete?

Z 90 ti procent se shodneme na všem.

Jakým způsobem obec podporuje místní spolky (Spolek dobrovolných hasičů Tučapy a Dvorce, Myslivecký spolek a sportovní klub)?

Myslím si, že velice nadstandardně oproti jiným městům a obcím. Konkrétně vynakládáme statisíce na zajišťování spolkové činnosti. Za prvé to znamená přímou finanční podporu spolků za konkrétní brigádnickou činnost. Za druhé mohou spolky bezúplatně využívat obecní majetek. V praxi to znamená, že obec za ně platí náklady za energie a tak dále.

Co naopak vykonávají místní spolky prospěšného pro obec?

Hasiči zde ve Dvorcích zajišťují a organizují veškeré zábavy, poutě a dětské dny. V Tučapech to samé - hasiči organizují soutěže, plesy. Sokolové pořádají různé zábavy, fotbalová utkání, různé benefiční a dobročinné fotbalové turnaje. Myslivci se zapojili do organizování mši sv. Huberta a všech činností spojených v lesích s kůrovcovou kalamitou. A v neposlední řadě Brandlínský spolek okrašlovací pořádá každoroční

vánoční Krampus show, dětské dny a ukončení léta. Je to opravdu bohatý spolkový život.

Vnímáte radu obce jako nezbytnou součást obce, protože menší obce radu vůbec nemají, byla potřeba?

Ano, vnímám. Rada je nedílnou součástí vedení obce a důležitým poradním orgánem starosty obce. Vzhledem k tomu, že obec se snaží využívat dotačních titulů, jsou součástí rady obce odborníci, kteří se orientují v dané problematice. Proto je pro starostu rada nezbytným zdrojem odborných informací.

Jakým způsobem jste tvořili radu?

Věděl jsem, jaké lidi tam chci. Jako starosta musím mít v radě lidi, s kterými chci spolupracovat a na které se mohu vždy 100% spolehnout. Každý manažer si přece vybírá tým spolupracovníků, kterým věří a se kterými chce spolupracovat. To platí nejen na pracovišti, ale i v komunální politice. Navíc před volbami jsem už s těmi lidmi kalkuloval. Zkrátka je třeba být připraven na tyto věci. To však neznamená, že se vždy na všem shodneme, ale minimálně o tom diskutujeme. I když jsme malá pětičlenná rada a při nějakém návrhu se neshodneme, tak se to vykomunikuje takovým způsobem, že jsme jednotní. Já si nepamatuji, že bychom byli v radě třeba 3:2, buď je to 5:0, nebo 4 a jeden se zdržuje. Myslím si, že právě jednotná ta rada má být, protože rada je ten pracovní orgán. Na rozdíl od zastupitelů, kteří i možná z důvodu malé informovanosti jsou při hlasování mnohdy názorově ovlivnitelní různými vlivy typu, jedna paní povídala. Rada ne, ta má informace relevantní, skutečnosti má většinou zjištěné.

Jak hodnotíte spolupráci se státními orgány při realizaci projektů?

Všeobecně to hodnotím velice pozitivně a teď nebudu brát to, že někdo křičí a nadává na to, že musí podávat dotace. Obecně je s tím spojena spousta administrativy. Je to proces, který je zkrátka tak nastaven. Budeme-li jej respektovat tak je možnost dotace získat. V opačném případě budeme systém kritizovat, ale peníze mít nebudeme.

Využíváte dotace v rámci realizace obecních projektů?

Ano.

Jaká je úspěšnost v získávání dotací za poslední dva roky?

Když řeknu devadesát, tak se moc nespletu. I když jsme nějaký projekt podali jeden rok a nevyšel, a my skončili v zásobníku, tak to vyšlo příští rok. Konkrétně třeba projekt na

opravu silnice, který loni nevyšel. Letos již mám informace, že nám dotace bude přiznána. Zkrátka je třeba být připraven, i když se dotace posune o jeden rok.

Které velké projekty jste za pomoci dotací realizovali za poslední dva roky?

Realizovali jsme projekty do školství – vybavení, počítačová učebna cizích jazyků ve škole. Dále se uskutečnila oprava hasičské zbrojnice v Tučapech. Byla tam dotace vodovod Dvorce - jedna z největších dotací, na kterou jsme dlouhodobě čekali, byly tam dvě silnice v Tučapech - celá náves a silnice Hajka, dále částečná oprava veřejného osvětlení v Brandlíně a ve Dvorcích, dotace na hřbitov – kompletně opravené hřbitovní střechy, dotace na hřiště. Teď jsme dostali dotaci na veřejné osvětlení v Tučapech, takže jak je vidět, z veřejných dotací čerpáme.

Jaké projekty plánujete za pomoci dotací realizovat?

V podstatě v tuhle chvíli realizujeme jednu z největších akcí a to je multifunkční hřiště včetně sociálního zázemí při Základní škole a mateřské škole v Tučapech. Do budoucna máme takové tři okruhy priorit. Jedna z priorit je samozřejmě nový zdroj vytápění ve škole včetně rekuperačních jednotek do tříd. Druhá dotace je likvidace starých ekologických zátěží. V tuhle chvíli ještě přibyla oprava sběrného dvora. Tam budeme muset také získat dotaci. Třetí okruh je oprava komunikací, které je nutné vzhledem k výstavbě nové dálnice a železničního koridoru neustále udržovat. Myslím si, že se obci velice daří držet ekonomickou hladinu v poměrně kladných číslech. I když se hodně investuje, snažíme si udržet vyrovnanou ekonomickou bilanci. Nejvíce nás zadlužila čistička odpadních vod v obci Tučapy. To bylo v roce 2010. Splácení tohoto dluhu alokovalo nemalou finanční částku, která pak chyběla na jiné investiční akce. Naší hlavní prioritou však bylo tento dluh uhradit. Z rozpočtu obce každý rok odteklo 1,2 milionů na splácení dluhu a další 1 milion do školy na podlimitnost, takže 2,2 milionů šlo z příjmů a to jsou 2 miliony, které člověk nemůže investovat, a za 2 miliony jsme schopní v rámci rozpočtu bez dotací udělat 1 km silnice.

- Rozhovor č. 2 s radním obce Tučapy

Vaše zvolení do funkce zastupitele bylo na základě preferenčních hlasů nebo zvolením kandidátky?

Na základě preferenčních hlasů, ale i na základě kandidátky – Nezávislý Tučapy.

Myslíte si, že je problém sehnat 15 lidí na kandidátku?

Ano, je to problém, protože ne všichni jsou ochotní a odborně schopní pracovat ve volném čase pro blaho obce.

V zasedání rady jsou stejní členové, jako byli v předchozím volebním období nebo došlo k obměně?

Došlo k obměně dvou radních z celkového počtu pěti členů rady obce.

Jakým způsobem obec podporuje místní spolky (Spolek dobrovolných hasičů Tučapy a Dvorce, Myslivecký spolek a sportovní klub)?

Obec každoročně z rozpočtu alokuje finanční částku na provoz místních spolků, kterými jsou: Spolek dobrovolných hasičů Tučapy, Spolek dobrovolných hasičů Dvorce, Myslivecký spolek Jasánek Tučapy, sportovní klub Tučapy a Brandlínský spolek okrašlovací. V rámci společenských akcí jsou místní spolky osvobozeny od finanční úhrady za pronájem obecních prostor, které slouží k pořádání těchto kulturních akcí (např. noční hasičská soutěž v Tučapech, různé kulturní akce a koncerty).

Co naopak vykonávají místní spolky prospěšného pro obec?

Spolky by měly být především pravou rukou starosty a zastupitelstva obce. Vykonávají pro obec následující prospěšné činnosti, kterými jsou např. sběr železného šrotu v katastru obce, vysazování stromků v lesích, které jsou postiženy kůrovcovou kalamitou. Dále jsou to činnosti spojené s ochranou zdraví a majetku obyvatel obce v rámci hasičského záchranného sboru a pořadatelská činnost v rámci zabezpečení kulturních akcí a sdružování obyvatel.

Při rozhodování jako zastupitelé jednáte v rozporu nebo se spíše shodujete?

Při jednání jako zastupitelé jednáme spíše v souladu.

Co se týče investic, přichází s nápady spíše starosta nebo se zapojujete i vy členové rady?

Co se týče investic, s návrhy přichází jak starosta, tak i my členové rady obce. Jedná se o oboustranně vyvážené návrhy.

Probíhá diskuze členů rady o důležitých rozhodnutích ještě před usnesením rady obce (např. rozpočet obce)?

Ano, probíhá. Před usnesením rady obce obvykle probíhají individuální jednání mezi starostou a členy rady obce, které se týkají realizace zvláště složitých projektů, viz rozpočet obce, záměna zdroje tepla, ZŠ a MŠ Tučapy atd.

Jsou významné projekty zdrojem polemik v radě?

Významné projekty jsou zdrojem polemik v radě. Nad veškerými projekty se diskutuje v rámci zasedání rady. V případě, že není názorová shoda, tak je problém řešen v rámci diskuzí.

Jak se rada podílí na řízení ZŠ a MŠ Tučapy?

Obec jakožto zřizovatel ZŠ a MŠ Tučapy se podílí tím, že v rámci předkládaného rozpočtu ředitelem školy, připomínkuje provozní rozpočet školy, který je potom součástí celkového rozpočtu obce. V případě podlimitnosti školy obec hradí finanční rozdíl. Dále schvaluje projekty investičního charakteru (opravy školních prostor), schvaluje modernizaci školních učeben např. vybavení výpočetní technikou a zajišťuje významné projekty, kterými jsou např. výměna tepelného zdroje.

Účastní se členové rady obce výběrových řízení a podílí se na řízení projektů?

Členové rady obce společně se zastupiteli se účastní jednání výběrových komisí k daným projektům buď na funkce předsedů, nebo členů výběrových komisí.

Co vidíte v obci jako hlavní nedostatek a co naopak si myslíte, že může obec nabídnout?

Hlavním nedostatkem je úbytek mladých občanů z důvodu absence volných stavebních parcel. Dalším problémem se jeví nedostatek pracovních příležitostí a nedostatečně finančně ohodnocená pracovní místa v okolí. Naopak obec může nabídnout školní vzdělávání pro předškolní a školní děti, dále sportovní vyžití na novém multifunkčním hřišti, bezpečnost a klidné soužití.

Existuje plán územního rozvoje obce?

Existuje. V současné době probíhá architektonická studie a po ní bude následovat jednání s vlastníky o odprodeji části jejich pozemků na zbudování příjezdových komunikací a inženýrských sítí. Tento proces bude však velmi náročný a zdlouhavý kvůli neochotě některých současných vlastníků k odprodeji části svých pozemků obci z důvodu zajištění obslužné komunikace a chodníků k budoucím nemovitostem.

- Rozhovor č. 3 se zastupitelkou obce Tučapy

Vaše zvolení do funkce zastupitelky bylo na základě preferenčních hlasů nebo zvolením kandidátky?

Vlivem preferenčních hlasů.

Jak Vaše strana tvořila kandidátku?

Byla jsem v kandidátce, kde byl starosta jako leader, který nabíral lidi a některé i do počtu.

Jakým způsobem obec podporuje místní spolky (Spolek dobrovolných hasičů Tučapy a Dvorce, Myslivecký spolek a sportovní klub)?

Obec spolkům poskytuje především finanční pomoc, možnost výdělků prostřednictvím brigád. Zajišťuje spolkům pěkné zázemí, viz výstavba hřiště. Obec také přispívá na jejich vybavení a podporuje i kulturní činnost spolků.

Co naopak vykonávají místní spolky prospěšného pro obec?

Spolky zajišťují především kulturu, pomáhají ale i při krizových akcích viz hasiči, vysazují stromky v obecních lesích, staví oplocenky a udržují tradice.

Co si myslíte o dopravní obslužnosti, zdravotní péči a péči o seniory v obci?

Dopravní obslužnost v obci je dle mého názoru špatná, ráno do města, odpoledne z města a o víkendu je téměř nulová.

Co se týče zdravotní péče, tady vidím také nedostatek. Dříve v Tučapech působil zubař, gynekolog, dětský lékař. Dnes už zde ordinuje pouze obvodní lékař a to pouze jeden den v týdnu.

Co se týče péče o seniory, dříve se konaly setkání s důchodci, dnes se organizují pouze kulturní akce v podobě dechové hudby. Důchodcům obec daruje na Vánoce finanční příspěvek v částce 500 Kč, ale s tím, že důchodce musí být ve věku nad 75 let a posuzuje se zde např. to, zda žije člověk sám nebo ve společné domácnosti. Obec přispívá také na rozvoz obědů pro seniory.

V neposlední řadě se obec zasazuje za zavřený domov pro seniory v Tučapech, který je ve vlastnictví kraje a požaduje po obci finanční částku.

Při rozhodování jako zastupitelé jednáte v rozporu nebo se spíše shodujete?

Při jednání se většina zastupitelů přiklání k návrhu usnesení, které připraví rada obce. Někdy to také bývá vlivem toho, že nemá zastupitel dost informací.

Co vidíte v obci jako hlavní nedostatek?

Ve Dvorcích vidím nedostatek pracovních příležitostí a nedostatek zdravotní péče. Je zde málo kulturních akcí, málo se lidé setkávají, viz zavřená hospoda. V Brandíně je založený Brandlínský spolek okrašlovací, který drží hlavně rekreatanti z Prahy. V Tučapech pak jako hlavní nedostatek vnímám absenci lékaře, nedostatek chodníků, a prakticky nulová možnost získat stavební parcelu.

- Rozhovor č. 4 se zastupitelem obce Tučapy

Vaše zvolení do funkce zastupitele bylo na základě preferenčních hlasů nebo zvolením kandidátky?

Mé zvolení do funkce bylo na základě preferenčních hlasů.

Jak Vaše strana tvořila kandidátku?

Naše kandidátka se tvořila z kandidátů, kteří usilovali o znovuzvolení do zastupitelstva, ti obsadili první pozice na kandidátce, poté byla kandidátka doplněna členy, kteří tam byli za účelem splnění počtu osob na kandidátce.

Jakým způsobem obec podporuje místní spolky (Spolek dobrovolných hasičů Tučapy a Dvorce, Myslivecký spolek a sportovní klub)?

Obec podporuje místní spolky především finančním příspěvkem.

Co naopak vykonávají místní spolky prospěšného pro obec?

Spolky zajišťují alespoň nějaké kulturní vyžití v obci v podobě plesů, zábav, sportovních utkání apod. Významná je také brigádnická činnost ve prospěch obce.

Co si myslíte o dopravní obslužnosti, zdravotní péči a péči o seniory v obci?

Dopravní obslužnost vidím v obci jako ne zcela dostačující. Některé spoje byly úplně zrušeny, zvláště o víkendu a to, že řada spojů ještě funguje, je hlavně díky tomu, že zde v obci je ZŠ a MŠ Tučapy, do které dojíždějí děti i z okolních obcí. Ještě před několika lety v obci působila dětská lékařka, zubní lékař, praktický lékař a gynekolog.

Dnes však ordinuje praktický lékař jeden den v týdnu pouze na několik hodin, což je zcela nedostačující, i přesto, že obec se snaží zajistit velmi výhodné podmínky pro lékařskou praxi např. tím, že nevyžaduje po paní doktorce platit nájemné.

Dříve v obci fungoval domov pro seniory. Ten zajišťoval jak péči o občany ve stáří, tak byl zdrojem pracovních míst.

Při rozhodování jako zastupitelé jednáte v rozporu nebo se spíše shodujete?

Spíše se shodujeme, samozřejmě nastanou situace, kdy některý z členů zastupitelstva má odlišný názor.

Co vidíte v obci jako hlavní nedostatek a naopak co obec může nabídnout?

Jako hlavní nedostatek vidím omezenou dopravní obslužnost. O víkendu není možné se dostat do města, nedostatečná zdravotní péče v místě bydliště a jako další mínus vidím nedostatek pracovních příležitostí v okolí. V neposlední řadě nedostatek stavebních parcel, což blokuje možnost získat vlastní bydlení pro mladé lidi. Pozitivní bych viděl, že v obci je zachována Základní a Mateřská škola, působí zde rehabilitační pracovnice, je zde také kadeřnictví, restaurace s tenisovým kurtem a v neposlední řadě i čerpací stanice.